

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C 17

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 441 P

Poznań, wtorek dnia 26 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 25 września.

Zjazdy kupiectwa w Toruniu

W ubiegłą niedzielę stary gród nadwiślański, Toruń, który w roku bieżącym obchodzi 700-lecie swego istnienia, gościł w swych murach przedstawicieli zorganizowanego kupiectwa polskiego wszystkich ziem Rzplitej, którzy zadokumentowali tem samem szacunek dla wiekowej pracy tego niegdyś tak ważnego ośrodka handlu w Polsce.

Do Torunia zwołane zostały równocześnie trzy zjazdy: ogólnopolski kongres kupiectwa, zjazd delegatów Związku Tow. Kupieckich na Pomorzu oraz zjazd ogólnopolski kupiectwa papierniczego.

Kongresy polskiego kupiectwa zorganizowanego ustalają ogólne wytyczne działalności gospodarczo - zawodowej, tej ważnej, choć wciąż jeszcze w Polsce niedocenianej warstwy i wysuwają postulaty pod adresem ogólnej polityki gospodarczej państwa. Od tej tradycji nie odstąpił również i wczorajszy kongres toruński.

Znacznie większe jednak zainteresowanie wzbudził w kołach kupieckich zjazd delegatów kupiectwa pomorskiego, którego organizację społeczno - zawodowe pewne czynniki zewnętrzne starały się wciągnąć w orbitę działalności politycznej, podporządkować komendzie partyjnej.

Punktem kulminacyjnym zjazdu delegatów była sprawa t. zw. tez, przedstawionych przez prezesa Związku pomorskiego p. Marchlewskiego, a znanych już Czytelnikom pisma naszego z artykułu wstępnego z przed kilku dni p. t.: „Niech dadzą odpowiedź”. P. Marchlewski dotożył wszelkich starań, by zgromadzonych przekonać o „racjonalności” a zarazem politycznej „niewinności” tych tez, mimo, że dawały one prezesowi Związku wolną rękę do współdziałania z partją polityczną B. B. i szły w kierunku wyrugowania z prezesur Towarzystw Kupców Samodzielných wszystkich obywateli, których osobiste przekonania polityczne mają charakter opozycyjny. Ze sprawy przyjęcia tez zrobił p. Marchlewski kwestję zaufania, widocznie w przekonaniu, że to odniesie skutek przezeń pożądaný.

Jednakowoż delegaci zajęli stanowisko tak zdecydowanie ujemne wobec zamiaru zaprzężenia Związku do rydwanu partyjno - politycznego, że po druzgocących przemówieniach delegata grudziądzkiego posła Mazura oraz delegata toruńskiego p. Hamerskiego, p. Marchlewski uczuł się zmuszony zrezygnować z przeforsowania uchwały: najpierw oświadczył, że tezy mają być tylko zaleceniem zarządu związkowego, a, gdy i to się spotkało z burzą protestów, wycofał tezy całkowicie z obrad zjazdu.

Zwyciężył rozsadek i rzeczowość, zwyciężył tradycyjny pogląd społeczeństwa ziem zachodnich, że organizacje społeczne nie powinny się angażować partyjno-politycznie na żadną stronę. Konstatacje partyjno-polityczne zmie-

Międzynarodowa kontrola zbrojeń Rzeszy?

Porozumienie Francji, W. Brytanji i Włoch wchodzi na realne tory — Czteroletni nadzór nad zbrojeniami Niemiec

Paryż, 25. 9. (Pat). Korespondent „Matina” w Rzymie donosi, iż jak się wydaje, rokowania prowadzone jednocześnie w Rzymie i w Paryżu doprowadziły do porozumienia co do niektórych punktów. Porozumienie to stanie się zapewne podstawą jednolitego frontu anglo-włosko-francuskiego w Genewie.

Według informacji korespondenta przewiduje się przedewszystkiem utrzymanie obecnego status quo w dziedzinie wojskowej dla dawnych sojuszników. Francja i Włochy mają się zobowiązać do niepowiększania swych sił zbrojnych i zbrojeń lądowych przez okres 4-letni, nazwany okresem próbnym.

W tym czasie działać ma międzynarodowa kontrola zbrojeń niemieckich, której utworzenie może być uważane również za postanowione w formie stałej i automatycznej. Podobno ma też być ustalone, że jeśli nie stwierdzi się poważniejszych uchybień niemieckich, to państwa b. sojuszników rozpoczną pod koniec próbnego okresu stopniową redukcję swych efektywów i zbrojeń na podstawie planu Mac Donalda.

„Przyłączenie się Włoch do szeregu wniosków francuskich — dodaje korespondent — nie jest bynajmniej poddyktowane chęcią faworyzowania Francji, lecz jedynie szczerem oraz istotnem dążeniem do osiągnięcia porozumienia.”

London, 25. 9. (Tel. wł.) „Times” stwierdza, że widoki porozumienia w Genewie są po rozmowach paryskich znacznie większe. Stanowiska Anglii i Francji zbliżyły się tak, że dziś już nie mówi się o trudnościach nie do pokonania.

Choć nie przyjęto jeszcze ostatecznych zobowiązań w sprawie czteroletniej kontroli, nastąpiło wszakże zasadnicze porozumienie pomiędzy Francją i Anglią. Różne objawy wskazują na to, że Niemcy nie zgodzą się na tak długą kontrolę.

Plan sankcyj, któryby nie zwiększył zobowiązań Anglii w Europie, ani też nie angażował Stanów Zjednoczo-

nych, nie został jeszcze wypracowany. W. Brytanja nie jest jeszcze zupełnie przekonana, że sztywne francuskie zapatrywanie na system kontroli da się ogólnie zastosować.

Również i z głosów innych dzienników wynika, że Francja zdołała w znacznej mierze przeprowadzić swój punkt widzenia.

Bankructwo grozi Japonji i N. Jorkowi

Z powodu wojny z Chinami deficyt budżetowy wynosi niemal miliard jen — 210 dol. długu na mieszkańca

London (PAT). „Daily Herald” twierdzi, że Japonja stoi w obliczu bankructwa finansowego, jako bezpośredniego wyniku wydatków na operacje wojenne w Mandżurji i Chinach. Deficyt budżetowy wynosi prawie miliard jen, czyli 100 milj. funtów zł. Zadłużenie rolnictwa sięga 6 miliardów jen, czyli 600 milionów funtów zł. Tylko 55 proc. swojego budżetu Japonja pokrywa drogą wpływów normalnych.

Mimo rozpaczliwego stanu finansowego partja wojskowa, która rządzi krajem, domaga się nowych wydatków

na budowę okrętów na sumę 690 milionów jen.

London (PAT). „Sunday Express” donosi, że władze municypalne Nowego Jorku stoją przed bankructwem.

Dla uratowania miasta przed katastrofą finansową konieczne są 60 milionów dol., ale Wall Street nie chce udzielić tej pożyczki. Grozi niebezpieczeństwo, że z dniem 1 października zawieszona zostanie wypłata pensyj pracownikom miejskim, strażnikom, sanitariuszom itd.

Obecne długi Nowego Jorku wynoszą przeszło 210 dol. na mieszkańca.

Pokojowe frazesy Goebbelsa i Hessa

Równocześnie Goebbels wydaje rozkazy do generalnego ataku prasowego na Francję

Berlin (PAT). W dniu wyjazdu do Genewy min. Goebbels przemawiał przed pomnikiem w Niederwalde, zapewniając o pokojowych zamiarach rządu niemieckiego.

Przemówienie jego zawierało silne ataki przeciwko parlamentaryzmowi, który min. oskarżał o podleganie do wojny. Według Goebbelsa jej wybuch przygotowują głównie te narody, które hołdują pacyfikacji. W zakończeniu mowa wspominając o wyjeździe do Genewy oświadczył:

„O tem, że w Niemczech wiele się zmieniło, świadczy choćby fakt, że na miejscu, które zajmował kiedyś Stressemann, po raz pierwszy staje przedstawiciel nar.-soc., a prawa narodu, reprezentowanego dawniej przez stronnictwa interesów, bronić będzie obecnie ruch nar.-soc., oparty na przebudzeniu się mas.”

Berlin. (Tel. wł.) Monachijski pólniedzielnikowy „Voelkischer Beobachter” publikuje rozmowę zastępcy Hitlera, Rudolfa Hessa, ze współpracownikiem paryskiego „Matina”.

Zastępca „Fuehrera” raz jeszcze z całym naciskiem zapewniał o pokojo-

wych dążeniach dzisiejszych Niemiec. Hess stwierdził:

„Jeżeli ma się odbudować tak ciężko dotknięty naród jak nasz, to gdy się uczestniczyło w wojnie światowej jak Hitler i ja, oraz większość współpracowników Hitlera — dojdzie się do przekonania, że są inne środki do rozwiązania wielkich zagadnień, niż wojna. Ponieważ i premier francuski Daladier jest byłym żołnierzem frontowym, mamy nadzieję, że i on jest tego samego zdania.

„Zaufanie większości narodu i S. A. są gwarancją naszych rządów i przyszłości. Lecz wartość wojskowa organizacji S. A. w porównaniu z nowoczesnymi armjami jest nikła.”

Paryż (PAT). „Le Matin” donosi ze Strasburga, że min. Goebbels wydał instrukcję, w której zapowiada upadek konferencji rozbrojeniowej i nakazuje prasie niemieckiej zwać za to odpowiedzialnością na rząd francuski.

Instrukcje wydrukowane zostały w drukarni państwowej w Berlinie i są rozsyłane dziennikom z napisem: „Materiał szczególnej wagi”. Zalecają one ostre wystąpienia przeciwko Francji w artykułach, w których zbijać się będzie tezy o niedostatecznem jej uzbrojeniu oraz o nieposiadaniu należytých gwarancji bezpieczeństwa. Ponadto prasa atakować będzie Francję za rękome uprawianie przez nią sabotażu rozbrojeniowego.

Obchód Sobieskiego w Łodzi

Łódź (PAT). W związku z rocznicą urodzin Stefana Batorego i 250-lecia zwycięstwa Jana Sobieskiego pod Wiedniem odbyło się wczoraj w Łodzi szereg podniosłych uroczystości.

Pa nabożeństwie w katedrze odbyła się defilada.

Popołudniu w szkołach powszechnych i średnich odbyły się okolicznościowe akademje, wieczorem zaś w Teatrze Miejskim specjalne przedstawienie dla młodzieży szkolnej.

Doroczne zgromadzenie Ligi Narodów

Genewa. (Tel. wł.) W poniedziałek o godz. 10.30 otwarte zostało przez przewodniczącego Rady, min. spraw zagranicznych Norwegii, Mowinckela, XIV Zgromadzenie Ligi Narodów.

Większość państw reprezentowanych jest przez swoich ministrów spraw zagranicznych, lub innych czołowych po-

lityków. Niemcy reprezentowane są m. in. przez ministra spraw zagr., Neuratha, ministra propagandy Goebbelsa, posła Kellera i radcę prawnego Gaussa. Premier Daladier nie przybył i wogóle przyjazd jego jest wątpliwy. Prawdopodobnie przewodniczącym będzie wybrany delegat Meksyku.

nają się, a społeczne organizacje pozostają i muszą iść własną swą drogą rzeczową, od zmian tych niezależne. Kto zasadę tę fundamentalną chce przełamać, szkodzi sprawie.

Z propozycji p. Marchlewskiego ostała się tylko rezolucja w sprawie naporu żydowskiego. Przed zjazdem nie

było o niej słyhać, ale widocznie pod naciskiem opinji dodano ją zjazdowi, pewnie dla osłodzenia tez. Zjazd teom partyjno - politycznym się sprzeciwił, a rezolucję w sprawie żydowskiej uchwalili jednomyślnie. Delegaci wysunęli ponadto i uchwalili rezolucję w sprawie spółdzielczej.

Kongres kupiectwa polskiego

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Toruń, 24 września.

W niedzielę, 24 bm., odbył się w Toruniu ogólnopolski kongres zorganizowanego kupiectwa polskiego.

Z kongresem zbiegły się dwa walne zjazdy: delegatów Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu i delegatów zrzeszeń kupiectwa gałęzi papierniczo - piśmienniczej a nadto obrady Rady Naczelnej Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego.

O ile ogólnopolski kongres miał na celu wyłącznie rozpatrzenie spraw natury zawodowej i gospodarczej, o tyle nad zjazdem pomorskim już na długo przed jego zwołaniem zawisły groźne chmury powikłań natury politycznej, które niechybnie wywołane zostałyby przez fakt postawienia na porządku dziennym słynnych już dziś „pięciu tez”, wysuniętych przez zarząd Związku Pomorskiego z prezesem p. Marchlewskim na czele. Że do powikłań tych nie doszło i że w rezultacie z wielkiej chmury spadł mały deszcz — przypisać należy zdrowej myśli, panującej wśród kupiectwa pomorskiego.

Zjazd przedstawicieli kupiectwa polskiego do Torunia rozpoczął się już w sobotę, 23 bm. Miasto - jubilat, obchodzące 700 rocznicę swego istnienia a po-

siadające tak piękne tradycje kupieckie, przystroić się na przyjęcie gości z całej Polski w szatę odświętną. Każdy pociąg, przybývający do Torunia, przywoził uczestników zjazdu ze wszystkich zakątków Polski. Z Poznania i Wielkopolski w kongresie wzięło udział około 100 osób.

Tegoż dnia o godz. 16,30 odbyło się w „Dworze Artusa” plenarne posiedzenie Naczelnej Rady Zrzeszeń Kup. Polskiego pod przewodnictwem p. Bogusława Hersego z Warszawy z udziałem członków zarządu Pom. Zw. Tow. Kupieckich.

Na posiedzeniu tem uchwalono szereg rezolucyj niezwyklej wagi dla całego kupiectwa i dla całokształtu stosunków gospodarczych w kraju. Ważniejsze z nich podamy później.

W niedzielę, dn. 24 bm., po nabożeństwie, które odprawił ks. prał. Wyśiński, udano się w pochodzie przed pomnik Kopernika, gdzie przyjdym kongresu złożyło piękny wieniec. P. prezes Herse przemówił przytem, składając w imieniu kupiectwa polskiego hołd miastu - jubilatowi i pamięci wielkiego jego syna Mikołaja Kopernika.

Zjazd delegatów kupiectwa pomorskiego

O godz. 10,30 rozpoczęły się obrady zjazdu dorocznego delegatów Zw. Tow. Kup. na Pomorzu i osobno w innej sali — zjazdu delegatów ogólnopolskiego Zw. Kupców branży papierniczo - piśmienniczej. Dla braku miejsca ograniczamy się tu narazie do omówienia przebiegu zjazdu kupców pomorskich.

Zjazd ten, któremu przewodniczył prezes p. Marchlewski z Grudziądza, zaczął się w atmosferze niezwyklego napięcia i podniecenia, a to w związku z figurującymi na porządku dziennym owymi „pięcioma tezami”. Podniecenie to doszło do zenitu w chwili omawiania tej sprawy, potem jednak szybko zmalało, ustępując miejsca powszechnemu uczuciu zadowolenia, że sprawa znalazła takie rozwiązanie, jakiego jedynie spodziewać się należało. Każdy, ktokolwiek zna Pomorzanie, a zwłaszcza kupca pomorskiego, zahartowanego w walce o swój byt i o polskość handlu pomorskiego i gotowego każdej chwili do ofiarnej służby ojczyźnie — przewidywać mógł jedynie takie załatwienie sprawy, jakie nastąpiło.

Polozenie kupiectwa pomorskiego

Po dokonaniu formalności wstępnych wybrano komisję wnioskową, poczem zarząd Zw. Pomorskiego składał sprawozdanie z działalności za rok ubiegły, a więc skarbnik p. Stefan Mastowski i prezes p. Marchlewski.

W sprawozdaniu zarząd podkreśla, że r. 1932 był gorszy od lat poprzednich, a oczekiwana poprawa nietylko nie nastąpiła, ale kryzys pogłębił się do rozmiarów, o jakich pokolenie dzisiejsze nie mogło mieć nawet pojęcia. Kupiectwo pomorskie w roku minionym pracowało deficytowo, przechodząc niebawem kłopoty finansowe. Najważniejszy odbiorca kupca — rolnik przestał nietylko kupować, ale przestał także płacić zaległości. Z drugiej strony kupiec jest pod naciskiem swoich wierzycieli, t. j. dostawców, skarbu państwa, ubezpieczeń socjalnych i komunalnych. Jeżeli w najbliższym czasie nie nastąpi unormowanie całego problemu stosunku wierzyciela do dłużnika, to należy się w krótkim czasie spodziewać zupełnego załamania się handlu naszego.

Bilans Związku za rok ubiegły wyraża się cyfrą 25.842 zł po stronach dochodów i wydatków z niedoborem w sumie 2.341 zł.

Po sprawozdaniu komisji rewizyjnej sprawozdanie zarządu przyjęto do wiadomości i udzielono mu absolutorium, poczem zatwierdzono budżet na r. 1933/34.

Pod punktem 15 porządku obrad figurowało „Rozpatrzenie wniosków i uchwalenie rezolucyj”.

Te wnioski, to były właśnie owe „pięć tez” p. Marchlewskiego, który je odczytał i w dłuższym wywodzie uzasadniał. Tezy te dla przypomnienia przytaczamy:

Tezy prez. Marchlewskiego:

1. Jak w centrali Związku tak i w Towarzystwach winna być utrzymana zasada lojalnej, ścisłej i czynnej współpracy z rządem nad rozwiązaniem wszelkich zagadnień gospodarczych. Nie wyklucza to ani słuszych wniosków,

zmierzających do obrony żywotnych interesów kupiectwa pomorskiego, a poddyktowanych troską o dobro sprawy, ani też krytyki, byleby utrzymana była we właściwej i rzeczowej płaszczyźnie. 2. Dlatego też na czele Towarzystw Kupców Samodzielnich nie powinni stać ludzie, angażowani czynnie w opozycji przeciwko rządowi, a natomiast — kupcy, dający rękojmię poprawnych z władzami stosunków.

3. Kupiectwo winno więcej jeszcze jak dotąd popierać organizację państwową, jak: L. O. P. P., Liga Morska i Kolonialna, Czerwony Krzyż i Biały Krzyż. 4. Prezes Związku otrzymuje wolną rękę i może współdziałać na terenie gospodarczym z B. B. W. R. 5. Tegoroczne walne zebranie delegatów winno dać tym czterem tezom wyraz w rezolucji zjazdowej.

„Dziś chodzi o to” — mówił w uzasadnieniu p. Marchlewski — czy będziemy za drzwiami, czy też będziemy bezpośrednio ingerować w kształtowanie się stosunków gospodarczych. Nie można krańcowo rozwiązywać tych zagadnień. Musimy wytworzyć atmosferę spokojnej pracy. Zw. kupców jest organizacją zawodową, mającą za zadanie obronę interesów kupca. Panowie żądają od organizacji, by broniła ważnych spraw, a chcą to uczynić, organizacja musi mówić z czynnikami decydującymi. A jakże to robi, skoro będzie stać „za drzwiami”. Te tezy i ta rezolucja ma być instrumentem naszej pracy. Oświadczam, że zarząd główny nie był powodowany jakimikolwiek względami politycznymi a tylko wymaganiami rzeczywistości. Analizując poszczególne punkty, stwierdzić muszę, że zarząd w niczem nie poruszył momentów politycznych. Ja jestem ostatni, któryby chciał komukolwiek z kolegów zrobić jakie trudności z racji jego przekonań politycznych (to oświadczenie p. M. stoi w rażącej sprzeczności z brzmieniem 2 tezy — uw. red.) Ale dziś są trudności i my nie możemy tych trudności połączyć.

W końcu p. M. stawia uchwalenie tych tez i rezolucji, jako kwestję zaufania do niego.

Po przemówieniu p. Marchlewskiego głos zabrał delegat z Grudziądza poseł Mazur. Niemal po każdym jego zdaniu na sali wybuchał grzmot oklasków.

„Na dotychczasowych naszych zjazdach” — mówił p. Mazur — „nie poruszyliśmy nigdy spraw politycznych, bowiem staliśmy wyżej nad to, co nam tu chcą narzucić. Kupiectwo pomorskie zawsze stało zdala od waśni polityczno-partyjnych a kupiec pomorski zawsze z każdym rządem polskim współpracował. Każdy nasz wniosek zawsze miał na celu dobro Rzplitej a rząd nasze postulaty ma obowiązek wysłuchać”.

W dalszym ciągu p. Mazur rozprawił się kolejno z wszystkimi tezami. Dłużej zatrzymuje się przy tezie 3:

„Dlaczego my mamy popierać tylko L. O. P. P., Ligę Morską i Czerwony i Biały Krzyż i t. d.? A czy np. Tow. Pań Wincentek, czy to jest tow. antypaństwowe? Musimy jaźrzeć, co kryje się za tem” itd. Otóż stwierdzam tutaj: do nas kupców, w Grudziądzu przyszli

„strzelcy”, żebyśmy dali na ich cele i potrzeby. Daliśmy, a tymczasem co oni zrobili? Oto założyli hurtownię opała i urzędem i instytucjom sprzedają węgiel, podważając byt naszych placówek i naszej organizacji.

„Co do tezy 4, to wiemy wszyscy, że B. B. jest organizacją polityczną, a my, jak od zarania Polski, tak i teraz chcemy mieć do czynienia tylko z władzami państwowymi.

Po przemówieniu p. Mazura na sali zapanował taki nastrój, że znalazł on odzwierciedlenie w niespodziewanym oświadczeniu p. Marchlewskiego. Oświadczył on mianowicie, że „tezy” nie są przeznaczone do uchwalenia, a jedynie jest zalecenie do strony zarządu dla członków.

Na to zerwała się burza protestów. Głos zabrał p. Hamerski z Torunia, oświadczaając, że żadne „zalecenia” nie mogą być wprowadzane w życie bez aprobaty walnego zjazdu. Gdy sala się nie uciszała — domagano się albo podania tez pod głosowanie albo wycofania ich — p. Marchlewski oświadczył, że tezy wycofuje, i że dyskusja dotyczy będzie tylko rezolucji.

W dyskusji nad rezolucją zabierali głos pp.: Czarnota-Bojarski z Wąbrzeźna, inż. Rotstat z Gdyni, Szlicheński z Torunia, Sikorski z Chojnic, Korzeniowski z Grudziądza i raz jeszcze pos. Mazur.

Po szczęśliwym zlikwidowaniu tej niemiłej, jedynej sprawy „politycznej” obrady zjazdu warte poczyniły się dalej. Uchwalono w dalszym ciągu szereg niezwykle doniosłych rezolucyj.

Jedną z ważniejszych jest rezolucja w sprawie żydowskiej, którą podajemy poniżej. Jeżeli rezolucja ta znajdzie posłuch u czynników, do których jest

Obrady ogólnopolskiego kongresu kupieckiego

Po przerwie obiadowej rozpoczęło się w wielkiej sali Dworu Artusa posiedzenie właściwego ogólnopolskiego kongresu kupców.

Na kongres przybył minister przemysłu i handlu gen. Zarzycki, liczni przedstawiciele władz, izb handlowo-przemysł. i rzemieślniczych, organizacji i stowarzyszeń.

Na wstępie prezes Zw. Pomorskiego p. Marchlewski wręczył prezesowi Rady Naczelnej p. Bogusł. Hersemu przyznaną mu przez walny zjazd „Związkową Odznakę Zasługi”.

Następnie inauguracyjne przemówienie wygłosił p. B. Herse, witaając p. ministra, przedstawicieli władz, wszystkich gości i delegatów.

Nastąpiły przemówienia powitalne. Pierwszy zabrał głos minister Zarzycki, który mówił ogólnie o zadaniach handlu w Polsce i o konieczności stworzenia z Gdyni prawdziwego ośrodka życia portowego i handlowego przez żywszy udział kupiectwa, wreszcie imieniem rządu zadeklarował wolę utrzymania waluty.

Przemawiali następnie: inż. Celiński, naczelnik wojew. wydziału przem. i handlu z Torunia, p. Kossjor, naczelnik Izby Skarbowej z Grudziądza, ks. kan. Kozłowski w imieniu duchowieństwa, w imieniu miasta-jubilate witał kongres prezydent p. Bolt, następnie p. Jakubowski w imieniu Izby Handl. w Warszawie, p. Esden-Tempick w imieniu rolnictwa i p. Wienciek w imieniu pomorskiej Izby Rzemieślniczej. Niemiłym epizodem kongresu było niespodziewane przemówienie p. Palucha, pomorskiego działacza B. B., który pierwszy wniósł na kongres momenty polityczne. To też doznał przyjęcia dosyć oziębiającego przeciwieństwa do przemawiającego po nim p. Mazura, posła Stronnictwa Narodowego. P. Mazur wspominał o zasługach kupiectwa pomorskiego czasu niewoli, podniósł zasługi duchowieństwa polskiego na Pomorzu w dziele organizacji własnych polskich placówek gospodarczych, a wzmianka o ks. sen. Bolcie, pionierze spółdzielczości polskiej na Pomorzu, dała powod do burzliwej owacji na cześć sędziwego kapłana, nieustrudzonego działacza narodowego.

Listę mówców zamknęli przedstawiciele Izby handlowo-przemysł. z Sosnowca i Zw. Buchalterów, poczem nastąpiły referaty; referaty wygłosili: 1) Prezes Związku Tow. Kupieckich na Pomorzu p. Tadeusz Marchlewski p. t. „Państwo-twórcza rola kupiectwa pomorskiego w odbudowie handlu polskiego”, 2) Wiceprezes Naczelnej Rady

skierowana, będzie to najlepszym dowodem szczerej chęci „współpracy z polskim kupiectwem” Pomorza.

Rezolucja w kwestji żydowskiej:

Handel pomorski od początku naszej państwowości przechodził wraz z całym handlem Rzplitej ciężką walkę o byt swoich warsztatów. Z wzmaganiami się kryzysu doznał jednak handel pomorski jednego ciosu więcej — a jest nim masowy napływ żydostwa na Pomorze, które stworzyło niezdrowe i wysoce szkodliwe warunki konkurencji. Napływ żydostwa do ziem zachodnich przyczynił się w wielkiej mierze do upadku nawet starych, zasiedziały placówek handlowych chrześcijańskich, a miasta nasze swym charakterem zewnętrznym upodobniły się do miast wschodniej Rzplitej, gdyż tworzą się całe dzielnice handlowe żydowskie kosztem marniejących chrześcijan — polskich warsztatów.

Wobec powyższego walny zjazd delegatów apeluje gorąco do czynników międzynarodowych o zatamowanie (w ramach konstytucji) napływu żydostwa na Pomorze, a zwłaszcza żydostwa, przybyłego z Niemiec, gdyż wymaga tego nietylko byt naszych warsztatów kupieckich, lecz również polska racja stanu.

Uchwalono nadto rezolucję w sprawie spółdzielni w następującym brzmieniu:

Rezolucja w sprawie spółdzielni:

Walne doroczne zebranie delegatów Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu, odbyte w Toruniu dnia 24 września 1933 r., apeluje do czynników międzynarodowych, ażeby przy projektowanej nowelizacji ustawy o spółdzielniach uwzględnić racjonalny postulat kupiectwa pomorskiego w tym kierunku, by w przyszłości spółdzielnie miały prawo sprzedawać towary jedynie tylko swym członkom, pod rygorem kar wiążących do całkowitej likwidacji spółdzielni.

Umotywowanie: Ustalono, że większość spółdzielni tak wojskowych jak i urzędniczych, korzystając z różnic przywilejów i ulg, sprzedaje nawet towary sztandarowe nietylko członkom, ale i osobom postronnym po cenach niżej cen rynkowych. W konsekwencji zarówno Skarb Państwa (na podatku obrotowym i dochodowym) jak i kupiectwo (na obrotach) ponoszą poważne straty.

Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w Warszawie p. Henryk Brun p. t. „Kupiectwo, jako czynnik aktywizacji gospodarczej społeczeństwa”. 3) Dyrektor Tow. Kupieckich w Poznaniu p. Brunon Sikorski p. t. „Zagadnienie oddziało-waniowo-kredytowe w handlu”. 4) Dyrektor Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni p. Henryk Krupski p. t. „Organizacja importu i eksportu polskiego drogą morską”. 6) Dyrektor Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w Warszawie p. Eugeniusz Wencel p. t. „Rola organizacji w życiu dzisiejszego kupca”. 7) Syndyk Tow. Kupców Chrześcijańskich w Toruniu p. Hieronim Merdas p. t. „Znaczenie handlu w 700-letnim okresie m. Torunia”.

Pe referatach nastąpiło zamknięcie kongresu.

Z okazji kongresu Tow. Kupc. Chrześcijańskich w Toruniu urządzą konkurs wystaw sklepowych (okien wystawowych). Konkurs niestety nie obudził spodziewanego zainteresowania wśród kupców toruńskich. Zaledwo 30 firm zgłosiło się do konkursu. Te nieliczne jednak wystawy konkursowe odznaczały się zarówno celowością jak i estetyką urządzenia.

W dziale konfekcyjnym 1 nagrodę uzyskała f-ma „Stefan Kałamański” toruńska filja firmy poznańskiej. (wd.)

(p) **Opusty i bonifikaty uzyskiwane** na skutek ugod zawartych z wierzycielami przez osoby prawne opodatkowane na zasadzie art. 21 ust. o podatku dochodowym podlegają zawsze podatkowi dochodowemu w myśl postanowień tegoż artykułu. Jeżeli natomiast chodzi o płatników podatku dochodowego opodatkowanych na zasadach ogólnych poza art. 21, to u tego rodzaju płatników, prowadzących księgi handlowe, podlegają opodatkowaniu bonifikaty i opusty uzyskiwane od poszczególnych dostawców w drodze obniżenia pierwotnej ceny za dostarczony na kredyt towar. Nie podlegają natomiast w myśl art. 7 ustawy opodatkowaniu bonifikaty i opusty na zobowiązaniach, powstałych z tranzakcyj majątkowych (kupno majątku), inwestycyjnych (kupno maszyny) oraz powstałych z tytułu zaciągnięcia długu niepozostającego w związku z tranzakcją kupna towarów, surowców i półfabr. Również nie podlegają opodatkowaniu u tego rodzaju płatników, bonifikaty i opusty uzyskiwane generalnie w drodze postępowania ugodowego czy konkursowego jako t. zw. zyski sanacyjne. Powyższe zasady zostały ustalone okólnikiem ministerstwa skarbu Nr. 32991/2/33. (h)

Jak należy prać jedwabie?

Tylko w Luxiel Gdyż piano mydłano płatków Lux usuwa brud, przenikając tkaninę, a przemyte tak łagodno, że nie niszczy najdelikatniejszego nawet jedwabiu. Wystarczy lekkie wyciskanie!

Pz 4 136-62-388

Dokoła procesu w Lipsku

Rozmowa dr. Sacka z amerykańskim adwokatem Haysem — Głódówka Van der Luebbego

Lipsk (PAT). „Leipziger Neueste Nachrichten” donoszą, że między obrońcą Torglera, dr. Sackiem, a znanym adwokatem amerykańskim Haysem, który celem przysłuchania się procesowi zjechał do Lipska, odbyła się w sobotę dłuższa rozmowa.

Amerikanin miał się wyrazić m. in., że nie wierzy, aby przy niedostatecznym opanowaniu języka niemieckiego mógł skutecznie prowadzić obronę klienta, z której zresztą jakoby Torgler zrezygnował, mając rzekomo pełne zaufanie do Sacka. W dalszej rozmowie Hays podzielił się szczegółami obrad londyńskiej komisji prawników i miał ponoć pochwalić taktykę obrony.

Dr. Sack zaznaczył, że w Lipsku broni tylko Torglera, a nie zastępuje interesów niemieckiej partji komuni-

stycznej. Hays nie przyjął propozycji Sacka wystąpienia w charakterze świadka.

Lipsk (PAT). Korespondent P. A. T. donosi, że w związku z głódówką, rozpoczętą w piątek przez Van der Luebbego, poddano go w sobotę i niedzielę rano ścisłym badaniom lekarskim.

Badanie wykazało, że Van der Luebbe usiłuje prawdopodobnie wymusić przerwanie rozprawy. Według opinii lekarzy sądowych ma on być zdolny jeszcze do uczestniczenia w rozprawie. Gdyby nadal podtrzymywał głódówkę, władze sądowe przystąpią do przymusowego odżywiania go.

Van der Luebbe otrzymuje w więzieniu pożywienie, przeznaczone dla chorych.

Czwarty dzień rozpraw — Przesłuchiwanie siostry oskarżonego Dimitrowa — Agresywność jej brata

Lipsk. (Tel. wł.) W czwartym dniu, t. j. poniedziałek rozprawa otwarta została krótko po godz. 10. Na wstępie zabrał głos obrońca Dimitrowa komunikując, że do Lipska przybyła siostra oskarżonego i prosi o zezwolenie uczestniczenia w procesie w charakterze słuchaczki, względnie o przesłuchanie jej jako świadka. Panna Dimitrow została zawezwana na salę, lecz prokurator dr. Werner zaprotestował przeciw badaniu jej w charakterze świadka. Przewodniczący zdecydował, że senat postanowił ją przesłuchać.

Pannę Dimitrow przesłuchuje się przy pomocy tłumacza. Stwierdza ona, że brat jej był od 1905 r. sekretarzem generalnym robotniczego syndykatu partji komunistycznej.

W tym momencie oskarżony Dimi-

trów wtrąca, że tłumaczenie jest niedokładne, za co przewodniczący strofuje go, nakazując milczenie i pouczając go, że po zeznaniach świadka może w myśl procedury procesowej zgłosić swe zastrzeżenia. Gdy oskarżony ponownie się wtrąca, przewodniczący podniesionym głosem woła, aby zamilkł. Skutkuje to tylko na krótki czas, gdyż nibawem Dimitrow znów się wtrąca, a przewodniczący zaznacza, że ostrzega go po raz ostatni.

Zeznania panny Dimitrow nie przyniosły nic nowego, potwierdzając jedynie w zupełności zeznania brata, że zajmował się w Niemczech ruchem komunistycznym w Bułgarii, pisząc co tydzień jeden do trzech artykułów do międzynarodowej korespondencji komunistycznej.

Zeznania Torglera — Pięć miesięcy siedział w więzieniu, zakuty w kajdany

Lipsk (Tel. wł.) Jako ostatniego oskarżonego słuchano w godzinach popołudniowych byłego posła komunistycznego Torglera. Na samym wstępie oświadcza, że jest niewinny i że ze zbrodniczym podpaleniem Reichstagu on i jego partja nie miał nic wspólnego. To też następnego dnia po pożarze, sam dobrowolnie pojechał do prezydium policji w Berlinie, aby zaprotestować przeciwko twierdzeniom, iż pożar ten był dziełem partji komunistycznej, gdyż uważał to za potwarz.

Przewodniczący przerywa mu stwierdzając, że wchodzi w meritum sprawy i nie podaje swych personalij.

Torgler na to odpowiada, że siedział siedem miesięcy niewinnie w śledztwie, z tego pięć miesięcy dniem i nocą zakuty w kajdany, to też nie powinien się przewodniczący dziwić, że chwytając się pierwszej okazji, aby publicznie stwierdzić swą niewinność.

Przechodząc do składania personalij opowiada, że urodził się jako syn robotnika gazowni miejskiej. Jego największym życzeniem było zostać nauczycielem, lecz po ukończeniu szkoły ludowej z powodu niezamożności swych rodziców, został oddany na naukę do składu garderoby męskiej.

ci się natychmiast do wysokiego komisarza Nigi Narodów Rostinga, aby krok dyrekcji kolejowej uznał za „action directe”.

Sytuacja jest bardzo napięta. Mimo chodem zaznaczyć wypada, że podobno czynnikami decydujące w Warszawie są niezadowolone z technicznej strony rewizyty premjera w Gdańsku. Jako wyrażny nietakt podkreśla się okoliczność, iż podobno gdańszczanie uchylili się od odegrania polskiego hymnu narodowego, oraz, że podczas przyjęcia w „Altstädtisches Rathaus” nie dopuścili do zetknięcia się ministrów polskich z wolnymi przedstawicielami sfer gospodarczych Gdańska. S. B.

Przerwana sielanka polsko-gdańska

Gdańsk (Tel. wł.) W sobotę, t. j. zaraz następnego dnia po rewizycie premjera Jędrzejewicza władze dyrekcji kolejowej wydały reskrypt o przeniesieniu w stan nieczynny 21 gdańskich urzędników kolejowych. Krok ten umotywowany jest przeniesieniem dyrekcji kolejowej do Torunia i Bydgoszczy, gdzie urzędnicy gdańscy są zbędni.

Tych powodów nie chciał jednak zrozumieć senat gdański i w tym samym dniu zainterwenjował nadzwyczaj gwałtownie u komisarza gen. R. P. w Gdańsku dr. Papée, grożąc, że jeżeli redukcja kolejarzy gdańskich nie zostanie cofnięta, wówczas senat zwró-

Epilog mordu w Truskawcu

Sambor (PAT). W czasie sobotniej rozprawy pierwszy zeznawał Józef Bilas, nie związany żadnymi węzłami pokrewieństwa z nieżyjącym Wasylem. Świadek zna dobrze Motykę, jak i Wasyl Bilasa oraz Bunija. Stwierdza m. in., że Mo-

tyka w czasie nabożeństwa w cerkwi z racji święta państwowego rzucił bombę lzawiącą. Z rozmowy świadka z Motyką wnioskuje, że był on właśnie inicjatorem napadu na pocztę. Po zabójstwie posła Hołowki Motyka powiedział świadkowi, iż Hołowko zabi-

ty został dlatego, że był inicjatorem pacyfikacji. Świadek uczęszczał do domu Wasyla Bilasa i udzielał jego siostrze lekcji języka niemieckiego. Dzięki tej znajomości wiedział, że organizacją założoną przez Motykę kieruje Wasyl Bilas. Wszelkie projekty i plany były świadkowi komunikowane. Następne zeznania oświetlają kolejne przechodzenie obu rewolwerów z ręk do rąk od wyjścia z fabryki do momentu, kiedy był użyty do zabójstwa Hołowki.

Z kolei przewodniczący odczytuje zeznania, które złożył nieżyjący już św. Bereziniński (zabity przypadkowo przez sprawców napadu w Gródku Jagiellońskim). Oświadcza on, że w 1930 i 1931 r. Baranowski usiłował go wciągnąć do UON, i że rewolwer pożyczzył mu na krótki czas.

Baranowski stara się wykazać, że działał zawsze rzekomo za wiedzą policji.

Św. Jarosław Bilas (nie jest on bratem straconego Wasyla Bilasa), skazany za przynależność do UON, i sprowadzony na rozprawę z więzienia potwierdza, że Wasyl Bilas w 3 miesiące po zabójstwie posła Hołowki przyznał mu się, iż był sprawcą zamachu.

Włodzimierz Bilas, również sprowadzony do sądu w więzieniu, gdzie przebywa w śledztwie o przynależność do UON, składa zeznania, dotyczące arsenału truskawieckiego.

Mikołaj Hnatow, brat Michała Hnatowa, również pozostający w śledztwie pod zarzutem należenia do UON., oraz Katarzyna Stremer, u których znaleziono rewolwer, wyjaśniają szczegóły, dotyczące zapasów broni, jakie były w posiadaniu zamachowców.

Więzienie w płomieniach

Wilno. (Tel. wł.) Pod Oranami, na pograniczu litewsko-polskiem, podpalił przemytnicy więzienie litewskie. Korzystając z ogólnego popłochu w czasie pożaru, podpalacze zbiegli niepoznani.

Oczywiście skorzystało z tejże okazji również 33 więźniów, którym udało się zbiec z aresztu.

Na granicy polskiej przytrzymało 11 zbiegów. 8 natomiast przedostało się na teren polski. Trzech aresztantów przepłynęło przez rzekę Mereczankę. Reszta zbiegów ukrywa się w lasach granicznych.

Tragiczna śmierć

Warszawa. (Tel. wł.) Pociągiem podmiejskim, wyjechał do szkoły do Warszawy 15-letni Zdzisław Piekacz, zamieszkujący w Ożarowie.

Gdy pociąg znalazł się w Warszawie w tunelu pod ul. Towarową, chłopiec wyglądał oknem. W tym czasie przedził w przeciwnym kierunku drugi pociąg. Prawdopodobnie drzwi jednego z przedziałów przejeżdżającego pociągu były otwarte, gdyż chłopiec został niemi uderzony z taką siłą, że czaszka została roztrzaskana, mózg zaś rozprysnął się na okna i ściany wagonu. Nieszczęśliwy chłopiec poniósł śmierć na miejscu.

Po przybyciu pociągu na dworzec warszawski, policja wezwała pogotowie ratunkowe, którego lekarz stwierdził zgon. Wagon ze zwłokami odłączono do czasu przybycia władz sądowno-śledczych.

Cena kwasu węglowego

Warszawa (Tel. wł.) Do min. przemysłu i handlu wpłynęła skarga przedstawicieli przemysłu spożywczego przeciwko kartelowi kwasu węglowego. Zainteresowana organizacja domaga się rozwiązania kartelu i skierowania sprawy do sądu kartelowego, ponieważ odmawia obniżki cen kwasu węglowego.

Pożar katedry

Londyn. (PAT.) W Valleyfield w prowincji Quebec w Kanadzie spłonęła katedra katolicka. Straty wynoszą 80.000 dol.

Nabożeństwo żałobne

za spokój duszy

ś. p. dyr. Szczurkiewicza

Dyrekcja Teatru Polskiego zawiadamia, że we wtorek o g. 9 i pół odbędzie się nabożeństwo żałobne w kościele św. Marcina za spokój duszy dyrektora Teatru Polskiego śp. Bolesława Szczurkiewicza.

Przepowiednia pogody na wtorek:
W dalszym pogodnie i ciepło, rankami miejscami mgła.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.73½ do 5.74 zł. w Gdańsku na Warszawę 5.83 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.60 zł, gotówką 206.50 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.41 do 173.67 zł, gotówką 173.07 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 25. 9. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% pożycz. konwers. 50½ przy wielkim braku materiału; pozatem poszukiwano 3% pożycz. budowlaną po 37½ — bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obniżyły się 4½% listy dol. stare na 38½% (przy kursie dolara 5.77) w dalszym zaofiarowaniu; również ofiarowano 4% listy zast. konwert. po 37.50%, natomiast 4½% listy żytnie obracano po 5.60—5.65.

Akcje bankowe i przemysłowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% pożyczka konwersyjna 50½% P.
4½% listy dolarowe Pozn. Ziem. Kredyt. 5.77 38½% O.
4% listy zastaw. Konw. oSTEMPL. Pozn. Ziem. Kredyt. 37½% O.

(Kurs w złotych)

4½% listy żytnie konwert. Pozn. Ziem. Kredyt. 5.60—5.65 +
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 25. 9. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1. żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne

Zyto 165 tonn par. Poznań . . . 14,75
Zyto 15 tonn par. Poznań . . . 14,65
Owies 75 tonn par. Poznań . . . 14,40
Owies 75 tonn par. Poznań . . . 14,35
Owies 15 tonn par. Poznań . . . 14,25
Owies 5 tonn pra. Poznań . . . 14,15
Owies 15 tonn par. Poznań . . . 14,00

Ceny orientacyjne

Zyto 420 tonn na odmiennych warunkach . . . 14,50—14,75
Usposobienie spokojne. . . . .
Pszenica . . . . . 20,75—21,25
Usposobienie spokojne. . . . .
Jęczmień browarowy . . . . . 16,50—17,50
Usposobienie spokojne. . . . .
Jęczmień 695—705 g/l. . . . . 14,50—15,00
Jęczmień 675—685 g/l. . . . . 13,50—14,50
Usposobienie spokojne. . . . .
Owies . . . . . 13,50—14,00
Usposobienie spokojne. . . . .
Maka żytnia 65% wł. work. 22,25—22,50
Usposobienie spokojne. . . . .
Maka pszenna 65% wł. work. 34,50—36,50
Usposobienie spokojne. . . . .

Otreby żytnie . . . . . 8,50—9,00
Otreby pszenne . . . . . 8,50—9,00
Otreby pszenne (grube) . . . . . 9,50—10,00
Rzepak zimowy . . . . . 35,00—36,00
Rzepak zimowy . . . . . 39,00—40,00
Gorczyca . . . . . 38,00—40,00
Groch Viktoria . . . . . 20,00—24,00
Groch Folgera . . . . . 22,00—25,00
Ziemiaki jadalne . . . . . 2,25—2,50
Ziemiaki fabr. za kg. % 11
Mak niebieski . . . . . 63,00—70,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 30 tonn, jęczmienia 105 tonn, otrąb pszennych 15 tonn, gorczycy 7,5 tonn, maku niebieskiego 40 tonn, ziemniaków fabrycznych 100 tonn.

Po trzech dniach rozprawy

(Od własnego korespondenta

Lipsk, 23 września.

Prasa niemiecka pisze z wielką pewnością siebie o procesie lipskim przeciwko oskarżonemu o podpalenie Reichstagu: Holendrowi Marinusowi van der Luebbe, posłowi Torglerowi i trzem współoskarżonym Bułgarom. Jednak w całym tem nastawieniu widać między liniami poważną troskę o to, jak zagranica przyjmie ten proces, jaki oddźwięk budzić będą obrady, czy zagranica odzyska zaufanie do stosunków prawnych w Rzeszy, które — trzeba to jasno powiedzieć i sami poważni Niemcy to przyznają — jest zachwiane. Stwierdzamy ten fakt jako niewątpliwie istniejący, nie wchodząc w powody i ich słuszność albo niesłuszność.

W dużej mierze, jak wiadomo, własnie pożar Reichstagu i wersje na temat tego pożaru krążące podzieliły zaufanie. Nie więc dziwnego, że od procesu w sprawie tego pożaru Niemcy oczekują bardzo dużo. Ich życzeniem — zupełnie zresztą zrozumiałym — jest, ażeby przebieg procesu wykazał bezpodstawność krążących na ten temat wersji, i żeby cała ta sprawa, niesłychanie szkodliwa dla opinii Niemiec, została w ten sposób ostatecznie pogrzebana.

Ale tutaj napotyka się znowu na nową trudność, a mianowicie na brak zaufania do wymiaru sprawiedliwości w Rzeszy. obrońca Torglera, adwokat Sack poruszył wczoraj sedno sprawy, domagając się od przewodniczącego sądu wystąpienia przeciwko słowu, które padło w prasie południowo-amerykańskiej, że cały ten proces jest prosto farsą. Rzecz jasna, że gdy się tak kwestię stawia, przesądza się odrazu wszystko, i wyrok, i winę, i całokształt stosunków w Rzeszy. Adwokat Sack, poruszając tę sprawę, najwidoczniej doceniał nie tylko jej doniosłość jako takiej, ale także fakt, że zagranicą nie jest to podejrzenie odosobnione, chociaż nie bywa głośno wypowiadane. Ostatecznie wyskok jakiegokolwiek zresztą znanego pisma czy dziennikarza nie byłby wywołał takiej reakcji, gdyby właśnie Niemcy nie czuli i nie wiedzieli, że nie jest to pojedynczy atak, ale że wynika on z pewnych nastrojów. Na te zaś muszą reagować, bo tu chodzi prosto o ich honor.

Jest to bowiem zarzut straszliwy i trzeba sobie uświadomić w pełni ten jego charakter, ażeby zrozumieć, o co chodzi w Lipsku. Zarzut ten jest znacznie jeszcze gorszy, niż wersje, krążące około podpalenia Reichstagu. Zawiera on przecież w sobie twierdzenie, że najwyższy sąd Rzeszy przestał być stróżem prawa, a zgodził się grać niegodną komedję. Za jednym zamachem wali się wtedy wszystko, wiara w charakter i moralność narodu, wiara w najbardziej zasadnicze podstawy niemieckiego życia prawnego, a co za tem idzie, następuje ogólne niezufanie do wszystkiego, co Niemcy powiedzą i co uczynią.

To nie jest byle co i nie dziwne, że Niemcy walczą przeciwko temu wszystkiemu środkami. Gdyby dopuścili do rzeczywistego ugruntowania się tego mniemania w opinii świata, rzecz ta mściłaby się na nich jeszcze bardzo długo, a przedewszystkiem zachwiałaby poważnie moralnym autorytetem obecnego reżimu, co musiałoby Niemcom ciągle od nowa wyrządzać szkody, gdyby nawet nie wprost, to pośrednio. Na Sąd Rzeszy w Lipsku, przed którym toczy się sprawa, zwrócone są tedy oczy Niemiec. Rozprawą w Lipsku ma wykazać, że zarówno zarzuty w sprawie Reichstagu, jak też brak zaufania do najwyższego niemieckiego sądu są nieuzasadnione.

Niemcy powiedziały sobie, że pierwszym warunkiem przywrócenia zaufania, albo w każdym razie zapobieżenia nowej fali pogłosek, jest umożliwienie przedstawicielom zagranicy śledzenia procesu. Tutaj przynajmniej trzeba, że warunkiem ten wypełniono. 82 dziennikarzy zagranicznych, — za wyjątkiem sowieckich, o czym donosiłem telefonicznie, — przeważnie wybitnych i znanych, oraz reprezentujących światowe organy, przygląda się i słucha rozpraw bez najmniejszych przeszkód. Co sobie myśla i jakie zdanie waży? O tem byłoby przedwcześnie wyrokować. Proces w chwili, gdy piszemy te słowa, trwa dopiero trzy dni i zarysowuje się zaledwie jego stadium początkowe. Nikt nie może z całą pewnością powiedzieć, co się jeszcze zdarzy i jaki obrót weźmie sprawa. Są i na ten temat oczywiście rozmaite zdania i przypuszczenia, powtarzamy jednak, że nie należy ubiegać sądu i toku rozpraw. W takich sprawach międzynarodajnych są tylko fakty, i to tem bardziej,

„Kurjera Poznańskiego“).

gdy proces lipski w istocie dzisiaj znajduje się w centrum walki politycznej.

Dotychczas o właściwej treści sprawy, to jest o podpaleniu Reichstagu, nie było jeszcze wogóle mowy. Słuchacz może sobie jedynie próbować — przysłuchując się rozprawie i zeznaniom — wyrobić sąd o ludziach, którzy są aktorami tej dramatycznej rozprawy, a i to jeszcze nie ostatecznie. Zbyt to bowiem poważna rzecz, żeby to czynić za pochopnie, żeby, mając nawet już pewien obraz w mózgu, wyrzekać się jego uzupełnienia, a nawet zmian.

W pewnych chwilach rozprawy, gdy pytania i odpowiedzi dotyczą raczej szczegółów pobocznych, spojrzenie obserwatora odwraca się od tego, co się dzieje, i zawisając na twarzy i rysach oskarżonych, sędziów i obrońców, usiłuje przeniknąć to, co się właściwie kryje pod czaszką tych ludzi. Głos ich wpada wtedy do ucha nie jako słowa, ale jako brzmienie o zabarwieniu uczuciowym, mówiące o charakterze i duszy,

Rewizyta dziennikarzy polskich w Gdańsku

(Od własnego korespondenta

Gdańsk, 24 września.

W odpowiedzi na wycieczkę dziennikarzy gdańskich w Polsce, bawiło ostatecznie w Gdańsku grono dziennikarzy polskich. Gospodarzami byli senat i związek prasy gdańskiej.

Goście z Polski byli przez trzy dni fetowani bardzo uprzejmie. Bezpośrednie funkcje gospodarza pełnił redaktor hitlerowskiego dziennika „Vorposten“, Zarske, który był niestrudzony w urozmaicaniu programu pobytu i udzielaniu wszelkich informacji.

Przedstawicielom pism polskich dano możność zetknięcia się z temi czynnikami, które mają obecnie w Gdańsku wpływ decydujący. Konwersacja z gdańskimi hitlerowcami, tak umundurowanymi, jak nieumundurowanymi, była naogół gładka, ale mało ciekawa. Gdańszczanie wygłaszali bardzo jednolite opinie i nie powiedzieli nic innego, poza tem, co znane jest z deklaracji prezydenta Rauschninga. Gości z Polski nie starano się nawet zaagitować pod względem partyjnym, bo gdy w sobotę wieczorem odbywały się na Langer Markt wielkie manifestacje młodzieży hitlerowskiej z Gdań-

ruchy, choćby najmniejsze, szkicuują pewien określony obraz. Z tego punktu widzenia, dość prosto i przejrzysto rysują się postacie trzech Bułgarów, z farnym i burliwym Dimitrowem na czele, typy, które łatwo umieścić w galerji ludzi już widzianych i znanych. Nie jest też zagadką — zupełnie od nich inny typ — Torgler. Tak samo nie budzi niepokojów nierozwiązanej zagadki — chociaż to oczywiście najzupełniej inna, biegunowo odrębna płaszczyzna — przewodniczący sądu i sędziowie, aczkolwiek sami sędziowie za wyjątkiem przewodniczącego z natury rzeczy nie występują bardzo na zewnątrz. Jasno rysują się typy prokuratorów.

Jest jednak dwóch ludzi, których przeniknięcie napotyka na jakieś niewidzialne zapory. Jednym jest sam oskarżony van der Luebbe. Drugim jest obrońca Torglera, dr. Sack. Nie sposób oczywiście porównywać tych ludzi, nie sposób ich wogóle zestawiać. Może to jest też subiektywne wrażenie, które się zmienia. Ale — przynajmniej dla piszącego te słowa — stanowią one chwilowo punkt silnego i nierozwiązanego jeszcze zainteresowania.

JERZY DROBNIK.

Zaufaj naszemu doświadczeniu:

Tg 333

Używaj pasty do zębów Pulsa.

Przed wyrokiem w procesie sanockim

Na sobotniej popołudniowej rozprawie rozpoczęto odczytywać akta, związane z procesem.

między innymi odczytano protokół oględzin lekarskich zwłok ś. p. J. Chudzika.

Ś. p. Chudzik zginął od jednego struty, który utkwiał w rdzeniu kręgowym. Zgon był momentalny. Major Owoc opuścił szpital bez objawów chorobowych.

Prawie wszystkie struty, które otrzymał, a jest ich 22, znajdują się w płucach, nerkach i mięśniach. Z kolei odczytano zeznania przebywającego w więzieniu rejsanta Witoszyńskiego, który stwierdził, że sędzia Kruszelnicki nigdy w więzieniu ręki mu nie podawał. Stoi to w związku z zeznaniem strażnika Nowickiego, który twierdził,

jakoby sędzia Kruszelnicki podał rękę w więzieniu rejentowi Witoszyńskiemu.

Imieniem Janiny Chudzikowej, wdowy po ś. p. J. Chudziku, adv. dr. Pieracki prosił o odczytanie świadectwa lekarskiego. Świadectwo to stwierdza, że p. Janina Chudzikowa przebywa obecnie na kuracji w Zakopanem, znajduje się w stanie zupełnej depresji wskutek strasznego przeżycia, jakie stało się jej udziałem.

Na tem zamknięto postępowanie dowodowe o godz. 6,45.

W poniedziałek rano ułożone zostały pytania dla przysięgłych, poczem mówili prokurator, adv. dr. Pieracki, poseł adv. Zieliński i obrońcy.

Wyrok zapadnie prawdopodobnie we wtorek.

Przerwana głódówka

„Gazeta Warszawska“ donosi z Częstochowy:

Spółceństwo grodu podjasknogórskiego przez cały tydzień żyło pod wrażeniem wieści o głódówce, jaką od poniedziałku prowadzili uwięzieni z górą od pięciu tygodni członkowie Stronnictwa Narodowego na znak protestu przeciw zbyt przewlekłemu prowadzeniu śledztwa i trzymaniu w więzieniu. Wszyscy głodujący byli tak osłabieni, że ledwo trzymali się na nogach. Wszyscy mają dużą gorączkę.

We wtorek i środe władze zezwoliły na widzenie się z uwięzionymi w obecności sędziego śledczego — przy czem nakłaniano i proszono głodujących o

natychmiastowe przerwanie głódówki, albowiem mogłoby to mieć tragiczne następstwa dla ich zdrowia.

Próby nie odniosły żadnego skutku. Podczas „widzenia się“ z więźniami został zaareztowany jeden robotnik, a kilka osób wylegitymowano.

Przyległe ulice, jak i gmachy więzienia były gęsto obstawione funkcjonariuszami policji mundurowej i tajnej.

W ostatnich dniach w różnych częściach miasta aresztowano 10 członków Stron. Nar., Koła Młodych, którzy wyrokiem sądu starościńskiego skazani zostali na dwa miesiące aresztu.

W środe w godzinach popołudniowych zwolniono jednego z uwięzionych

Kursy malarstwa

Prof. A. Hanytkiewicz po dłuższych studiach w Paryżu powrócił i otwiera dnia 2 października r. b. w nowej pracowni przy ul. Dąbrowskiego 25 a w oficy, kursy malarstwa i rysunku uzupełniane kursem dla pp. akademików i kursem dla młodzieży.

Program obejmuje: 1) na kursie malarstwa: martwą naturę, akt, portret i kompozycję, 2) na kursie rysunku: akt, portret, szkice (croquis), prócz tego pogadanki z dziedziny historii i teorii malarstwa. Zgłoszenia w mieszkaniu prywatnym przy ul. Dąbrowskiego 25 a, na froncie, piętro drugie na lewo. zg 19 960

i głodujących, rolnika p. Stanisława Deskę, prezesa Koła Zawodzie.

Na żądanie Stronnictwa, jak również na błagalne prośby rodziców, rodzin i kolegów, uwięzieni przerwali w piątek głódówkę.

Tego samego dnia przyjechali do Częstochowy: prokurator sądu okręgowego w Piotrkowie i prokurator sądu apelacyjnego. Przystąpili do rozpatrywania akt sprawy.

Od samego rana w gmachu prokuratury zgromadzili się rodzice i koledzy uwięzionych. Po trzech godzinach narad prokurator ogłosił, że w tych dniach uwięzieni zostaną uwolnieni, a nawet niektórzy mają już decyzję zwolnienia.

Ukazał się nowy numer miejscowego tygodnika „Gazeta Narodowa“, który został wprost rozchwytyany.

W mieście panuje przekonanie, że w tym tygodniu zostaną wypuszczeni na wolność uwięzieni narodowcy, po 41-dniowym pobycie w więzieniu i głódówce.

Policja w wyższych uczelniach

Minister oświaty zamierza wydać w najbliższym czasie rozporządzenie, dotyczące eksterytoralności wyższych uczelni.

Eksterytoralność będzie zachowana tylko w tym zakresie, że władze bezpieczeństwa nie będą mogły wkroczyć do sal wykładowych w czasie trwania wykładów, natomiast podwórze, przejścia, korytarze, a nawet sale po wykładach, jednym słowem cały gmach stać będzie dla nich otworem.

Kongres inwalidów wojennych

Geneva (PAT). Rozpoczęły się tu obrady IX dorocznego zgromadzenia inwalidów wojennych oraz b. kombatanów z czasów wielkiej wojny.

Z ramienia Zw. Inwalidów Rzeczyp. Polskiej, bierze w obradach udział czterech delegatów, m. in. wicem. Sejmu Polakiewicz oraz prez. wojew. na Poznańskie p. L. Stachecki. Delegacja niemiecka świeci nieobecnością, gdyż niemiecki związek inwalidów i b. kombatanów, który należał do konfederacji został przez rząd obecny rozwiązany.

Głównym przedmiotem obrad jest kwestja organizacji pokoju.

Referat delegata Polski wskazuje na przyczyny trudności prac konferencji rozbrojeniowej, któremu w pierwszym rzędzie są tajne zbrojenia Niemiec.

Ukazał się z druku

zeszyt 8 — 9 za sierpień — wrzesień 1933

MIESIĘCZNIKA NARODOWEGO

„AWANGARDA“

Zeszyt o zwiększonej objętości zawiera treść następującą:

Przypomnienie.
Ryszard Piestrzyński: Pokolenie bez zastęgu.

Jerzy Drobnik: Z powodu mowy plk. Sławka.

Jan Dzditowiecki: Brak.

R. P.: Kolektywizm narodowy a gospodarstwo narodowe.

Uwagi: Czego nie możemy zrozumieć. O harcerstwie. O projekcie plk. Sławka.

Feliks Fikus: Wielka rocznica z jedną legendą (gawęda).

Młodzi narodowcy na Pomorzu.

Z życia młodych narodowców.

Przenumerata roczna „Awangarda“ tylko 5 zł, półroczna 2 zł 50 gr. Najlepiej wpłacać ją na konto P. K. O. nr. 203.851.

Redakcja i administracja: Poznań, św. Marcin 65 m. 6.

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

XIV. Wartość przewrotu

Przewroty polityczne bywają dwójki rodzaju. Jedne są doniosłymi etapami w ewolucji politycznej narodów, wnoszą bądź nowe, bądź tylko odmienne od poprzednich zasady rządzenia, utrwalają je tak, że od nich się zaczyna potężny zwrot w rozwoju politycznym kraju. Są to przewroty twórcze, historyczne. Największym z takich przewrotów w dziejach nowoczesnych była, pomimo wszystkie swe smutne, fatalne dla przyszłości strony, rewolucja francuska. Inne nie mają żadnej treści poza tą, że na miejsce jednych żywiołów ujęły inne, utrzymujące się następnie przy władzy za pomocą wszelkich możliwych środków, nie tworzących systemu, często ze sobą sprzecznych, nawzajem się paraliżujących i tem samem nie mogących na długo wystarczyć. Są to tylko mniejsze lub większe, dłużej lub krócej trwające epizody w życiu narodów, po których to życie mniej więcej powraca na dawniejsze drogi. Skrajnym przykładem takiego przewrotu była niedawna dyktatura Pangałosa w Grecji.

Zastanawiając się nad dwoma najważniejszymi przewrotami politycznymi, które zaszły w powojennej Europie, nad rewolucjami narodowymi we Włoszech i w Niemczech, zwłaszcza zaś nad świeżą, niemiecką, w której duch narodowy znalazł o wiele pełniejszy wyraz, niż we włoskiej, nie możemy od razu zdecydować, do którego rodzaju przewrotów należy je zaliczyć.

Mają one oba nietylko stronę negatywną, ale i pozytywną. Negatywną ich stronę jest to, że oba uderzają w urząd demokratyczny, parlamentarny; pozytywną zaś, że oba stawiają sobie za cel wytworzenie nowego ustroju, który ma demokrację zastąpić. Wartość ich dzieła negatywnego zależy od tego, co zdołają one pozytywnego dokonać. Gdyby nie były zdolne stworzyć nowego ustroju, opartego na mocnych, trwałych zasadach, to ich zwycięstwo nad demokracją mogłoby się okazać przemijającym.

Po osłabnięciu energii, którą zwycięskie obozy wykazały w pierwszym impetu, po wyczerpaniu się środków sugestji na szerokie masy, zwłaszcza zaś po zejściu z pola takich wyjątkowych osobistości, jak Mussolini i Hitler — a wyjątkowe osobistości zwykle nie miewają godnych następców — dzieło przewrotu mogłoby być zmarnowane. Ocalić je może tylko położenie mocnych podstaw prawno-politycznych, które pozwolą rządzić krajem bez olbrzymiego napięcia energii, na które naród niezawsze się zdobywa; bez stałego hipnotyzowania mas, do którego środki i sposoby nie zawsze istnieją, wreszcie bez ujęcia steru przez wyjątkowe osobistości, które niezawsze się rodzą.

Wszelkie dane przemawiają za tem, iż rewolucja narodowa swe dzieło utrwalili właśnie dzięki temu, że za źródło władzy w kraju wzięła naród, żywą organizację duchową, posiadającą swoją wewnętrzną hierarchję, co daje możliwość wytworzenia zdrowej, nie sztucznej oligarchji, a jak dziś się mówi, elity rządzącej.

Myśl narodowa, zarówno niemiecka, jak włoska, niedostatecznie jest pogłębiała w swych założeniach, nie wyciągnęła jeszcze ze swych założeń konsekwencji we wszystkich dziedzinach, nie obrzuciła się jeszcze z pojęć ubiegłej doby, stojących w sprzeczności z właściwymi dążeniami nowoczesnego ruchu narodowego. Ruch ten musi być bardzo jednolity, konsekwentny systemem myślenia, jeżeli ma wykazać potrzebną twórczość polityczną.

Jednakże rewolucja narodowa we Włoszech, a może więcej jeszcze w Niemczech, nie wygląda na przemijający epizod w życiu tych krajów. Wykazała ona wielką siłę, nietylko fizyczną, ale i duchową, której źródło tkwi w narodzie, w idei narodowej. W dzisiejszej dobie dziejowej, w dobie bankructwa zasad i hasła XVIII wieku, hasła rewolucji francuskiej, które wypaczyły ewolucję polityczną Europy i podważyły fundamenty cywilizacji europejskiej, idea narodowa okazuje się jedynym źródłem, z którego może wypłynąć odrodzenie myśli politycznej w Europie i nowa organizacja państw europejskich, wydobywająca je z politycznego bezwładia.

Rewolucja narodowa jest właściwie dopiero rozpoczęta i ma przed sobą długą jeszcze drogę do przebycia. Nie była ona dziełem dokonaniem nawet wtedy, gdyby się rozszerzyła na wszystkie

kraje europejskie, o ileby nie dokonała swego dzieła twórczego, nie wytworzyła trwałego ustroju prawno-politycznego, będącego wcieleniem zasad narodowych. Jednakże postęp myśli w łonie obozów narodowych, odbywający się szybko nietylko we Włoszech i w Niemczech, daje pewność, że ta praca twórcza będzie wykonana i że przebudowa polityczna Europy na zasadach narodowych przejdzie z okresu rewolucji w okres życia normalnego, na nowych opartego podstawach.

W jakimże stosunku do tej wielkiej rewolucji stoi przewrót polski?

Warunki, w których go dokonano, siły, które go dokonały i które go umożliwiły, wreszcie siły, które mu się przeciwstawiły i z którymi dotychczas walczy, wszystko to złożyło się na fakt, że brak mu podstawy narodowej. Nie oparł on swego zwycięstwa i nie buduje swej przyszłości na zasadach, z których wyrósł ruch włoski i niemiecki, na narodzie i idei narodowej, — źródło, z którego rewolucja narodowa w Europie czerpie swe siły, żywi nie jego, ale jego przeciwników.

Zarówno jak faszysty i hitlerowcy, autorzy przewrotu w Polsce rozumieją, że ich rządy są tymczasowe, o ile nie wytworzą oni ustroju prawno-politycznego, na którymyby je trwale oprzeć mogli; w poszukiwaniu wszakże tego ustroju myśl ich zmuszona jest chodzić po drogach całkiem innych, niż myśl faszystów i hitlerowców.

Gdy rewolucja narodowa we Włoszech i w Niemczech za punkt wyjścia do swego dzieła wzięła naród, ich punktem wyjścia jest państwo.

Tym sposobem przewrót polski w swej ideologii sięgnął do czasów, poprzedzających rewolucję francuską i idące w ślad za nią rewolucje XIX wieku w innych krajach, do czasów, w których ludność państwa była uważana za bierny obiekt w rękach monarchy i jego biurokracji, w których wszelkie czyny rządu usprawiedliwiała „racja stanu“. Ta doktryna państwowa zesłała do grobu w całej Europie; tylko łachmany z niej przetrwały w jednym jedynym państwie, w Austrii. Nie było tam narodu dość silnego, ażeby to państwo mógł uważać za swoje.

Wszędzie zwyciężyła zasada, że państwo jest tylko narzędziem w rękach narodu. I rewolucja narodowa stoi na tej zasadzie, tylko wywraca płytkie i fałszywe pojęcia rewolucji francuskiej o społeczeństwie, o narodzie, stawia na ich miejsce nowe, oparte z jednej strony na wiekowych tradycjach, z drugiej — na zdobyciach umysłowych XIX stulecia. Z tego, głębszego zrozumienia narodu wypływa pojęcie rządów narodowych, które stanowi podstawę programu narodowej rewolucji.

Ideę przewodniczą, naczelnych zasad, punktów wyjścia politycznych nie można wybierać dowolnie. Stają się one źródłem siły i twórczości tylko wtedy, gdy są wynikiem ewolucji życia i ewolucji

U osób przygnęblonych, wyczerpanych, niezdolnych do pracy naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa pobudza obieg krwi, wzmacnia zdolność myślenia i chęć do pracy. Tg 332.

Pierwsza rada ministrów nowego rządu Dollfussa

Od strony lewej ku prawej siedzą: minister oświaty dr. Schuschnigg; minist. handlu Stockinger; minister konstytucji dr. Ender; wicekanclerz major w st. sp. Fey; kanclerz dr. Dollfuss; minister skarbu dr. Buresch; minister spraw społecznych Schmitz; minister bez teki dr. Kerber. Stoją od lewej ku prawej sekretarz stanu: dr. Gleissner (rolnictwo), dr. Glass (sprawiedliwość), dr. Karwinsky (bezpieczeństwo), książę Schönburg-Hartenstein (wojskowość), Udo Neustädter - Stürmer (dostarczanie pracy).

myśli w poprzedzającym okresie, jeżeli się rodzą, jak to mówimy pospolicie, z ducha czasu. Nie można nawracać do pojęć sprzed dwóch stuleci, które, zresztą i przed dwoma stuleciami ewolucja życia i fala zgodnej z nią myśli już silnie podmywała. Powiadamy — nie można: wszystko można, tylko z tego nic nie będzie.

Gdy się np. wychowuje młode pokolenie na wiedzy współczesnej, w systemie pojęć dzisiejszych, a w jednym tylko przedmiocie wbiła mu się w głowy pojęcia oddawna przestarzałe i nieodwołalnie już pogrzebane, to czyż można oczekiwać, że te pojęcia, sprzeczne ze współczesną wiedzą, z postępem myśli ostatnich pokoleń, będą przyjęte przez młode umysły i na nowo żyć zaczną?.. Jeżeli się w wychowaniu młodzieży na miejsce pojęcia narodu podstawia pojęcie państwa, jeżeli się nie rozróżnia pomiędzy pojęciami państwa i rządu tak, jak to robiono za czasów panowania „racji stanu“, to trzeba by jednocześnie usunąć z programu wychowania historję polityczną i historję literatury ostatnich paru stuleci, bo inaczej umysły młodzieży, albo nie przyjmą narzuconych im teorii politycznych, albo w jej głowach wytworzy się bigos hultajski.

Rewolucja polityczna w Polsce miała wyraźny cel negatywny. Tym celem nie było zniszczenie parlamentaryzmu. — to był tylko środek. Tu chodziło o niedopuszczenie do zorganizowania się trwałego rządu, niezależnego od czynników zewnętrznych, od masonerji, zdolnego do rządzenia w duchu narodowym, w interesie narodu. Programu pozytywnego nie miała.

Gdy w celu utrwalenia swych rządów zaczęła nad nim pracować, znalazła się w niezwykle położeniu. W walce między obozami narodowymi a demokracją, która to walka stanowi największy moment życia dzisiejszej Europy, nie mogła ona stanąć ani po jednej, ani po drugiej stronie. Znaidzieliśmy już, dlaczego się nie znalazła po stronie narodowej; po stronie demokracji nie pozwala jej stanąć jej stosunek do parlamentaryzmu. Nie znajdując natężenia dla swego programu w dzisiejszych obozach europejskiej myśli politycznej, nie mogąc od nich zapożyczyć podstawowych pojęć politycznych, sięgnęła o dwa stulecia wstecz i ówczesne pojęcia o państwie i jego stosunku do społeczeństwa wzięła za punkt wyjścia dla swej twórczości politycznej. A może tylko odbudowała sobie te pojęcia ze szczątków, które pozostały w życiu niedawno zgasłego państwa Habsburgów.

Trudno przypuścić, ażeby na takim zwietrzałym fundamencie można było zbudować coś, co się ostoi.

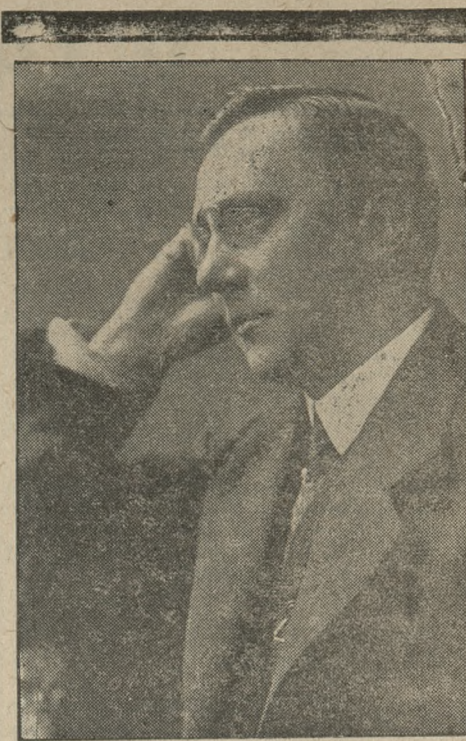
ROMAN DMOWSKI.

Piętnasty artykuł Romana Dmowskiego będzie zatytułowany:

„Demokracja jako czynnik ewolucji politycznej w dzisiejszej Polsce“.

Obrona powietrzna we Francji

Nasza sojuszniczka przykładą wielką wagę do prac, związanych z obroną przeciwlotniczą. Społeczeństwo cywilne w pracach tych bardzo wydatnie pomaga rządowi francuskiemu, a dowodem tego jest istnienie trzech orga-

Sp. Bolesław Szczurkiewicz, b. długoletni dyrektor teatru Polskiego, zmarły w sobotę w Zakopanem. W dzisiejszem porannem wydaniu podaliśmy obszerny zarys działalności dyrektorskiej sp. Szczurkiewicza, która zapisała się tak pomyślnie i trwale w dziejach teatru poznańskiego i sceny polskiej wogóle. Jutro Dział Kultury i Sztuki zamieści sylwetkę sp. Szczurkiewicza jako aktora i dyrektora, skreśloną przez red. W. Noskowskiego na tle wspomnień osobistych.

nizacji, które podzieliły się wedle kompetencji. I tak istnieją: Narodowy Związek Oficerów Rezerwy, Pomocnice Obwiązku Narodowego i Liga Obrony Powietrznej.

Narodowy Związek Oficerów Rezerwy werbuje oficerów rezerwy jako instruktorów, mających za zadanie szkolenie jak najszerzych warstw ludności cywilnej, przyczem pierwsza partja tych oficerów została przydzielona prefektowi Paryża do jego dyspozycji, on bowiem jest za obronę bierną odpowiedzialnym. Obrona ta jest zorganizowana przy współdziałaniu władz samorządowych, franc. Czerwonego Krzyża, Związku Oficerów Rezerwy, Ligi Obrony Powietrznej i wielu innych organizacji oraz instytucji. Druga organizacja (Les Assistentes du Devoir National) Pomocnice Obow. Narodowego mają za zadanie przygotowanie licznych drużyn ratowniczych; obok tego podjęły się one popularyzacji wiadomości z dziedziny obrony. Liga Obrony Powietrznej propaguje rozwój lotnictwa, organizację lokalnej obrony, opracowuje plany jej organizacji i organizuje wszelkie drużyny za wyjątkiem ratowniczych.

Obecnie już ukazało się w Paryżu rozporządzenie prefekta policji, nakazujące delegowanie na kursy OPLG. urzędników wszystkich urzędów państwowych, pracowników wielkich zakładów przemysłowych i handlowych. Wszystko to dzieje się na mocy specjalnej ustawy, która została wydana w 1931 r. Poza tem pod kierownictwem profesora Tanon odbywają się specjalne kursy dla lekarzy i farmaceutów. Wiadomości o obronie ponadto są rozpowszechniane przez radio w specjalnych cyklach wykładów, opracowanych zgodnie z instrukcją, wydaną przez władze.

W ogólnym planie obrony odgrywa wielką rolę ewakuacja ludności z miejsc, zagrożonych atakami lotniczymi. Plan tej ewakuacji jest opracowany w szczegółach. Ewakuacja jest pomyslna bardzo ciekawie i podzielona na trzy fazy. Pierwsza faza to decentralizacja wszelkich urzędów państwowych i przemysłu wojennego już w czasie pokoju. Druga faza ewakuacji objęłaby dzieci, kobiety, starców i chorych, którzy mają być pomieszczeni po wsiach i małych miasteczkach już w czasie naprężenia politycznego. W drugiej fazie ewakuowanoby również banki i skarbiec. Trzecia faza dotyczyłaby przymusowo wysiedlonej ludności. Wedle planu w mieście, na wypadek napadu powinny tylko pozostać: policja, oddziały obrony biernej i czynnej, straż pożarna i drużyny ratownicze, sanitarne, odkażające itp. Ćwiczenia w czasie pokoju pokażą, czy i w jakich rozmiarach plan ten da się przeprowadzić. Należy pamiętać o jednym, że wykonanie tych wszystkich zarządzeń będzie tylko możliwym przy głębokim uświadomieniu i poczuciu dyscypliny całej ludności cywilnej.

A k a.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Poniedziałek, 25 września 1933.
Słońce: wschód 5,42 — zachód 17,46 —
długość dnia 12 godzin 4 min.
Księżyc: wschód 13,32 — zachód 20,00 —
przed pierwszą kwadrą.
Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu
Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura
powietrza wysoka plus 13 st. C. Pochmurno. Wiatr południowo-
wschodni. Ciśnienie atmosferyczne
umiarkowane 752 mm. W ub. dobie
temperatura najwyższa plus 27 st. C.,
najniższa plus 13 st. C.
Poziom wody w Warcie według notowań
Państwowego Zarządu Wodnego:
wczoraj — 0,18 m, dziś — 0,17 m.
Kal. rzk.: Bł. Ładysław — jutro Józefat
Bł. Cyprjan i Justyna.
Kal. słow.: Świętopelk — jutro Ładysław.

Z POZNANIA

— * Z targu. Dnia 25 b. m. na placu
Sapieżyńskim placono za nabiał: 1 kg.
masła wiejskiego 3,40—3,60 zł; 1 kg. ma-
sła mleczarskiego 3,60—4,00 zł; 1 kg.
twarogu 0,60—0,80 zł; za litr śmietany
1,20—1,60 zł; litr mleka pełnego 20—22 gr;
mendel jaj 1,30—1,40 zł.
Za mięso: 1 kg. stoniny świeżej
1,80—1,90 zł; stoniny wędzonej 2,00—2,20
zł; wieprzowiny 1,60—2,00 zł; wołowiny
1,40—1,80 zł; cielęciny 1,20—1,80 zł; skopo-
winy 1,30—1,60 zł; koziny 1,00—1,20 zł;
smalcu 2,40—2,60 zł.
Za drób i dziczyznę: kura 1,80
do 3 zł; kaczka 2—3,50 zł; gęś 4—6,50 zł; pa-
ra gołębi 0,90—1,20 zł; indyk 6,00—9,00 zł;
perlica 2,20—3,00 zł; królik 1,30—1,40 zł;
para kurcząt 1,80—3,50 zł; para kuropat-
w 1,80—2,40 zł.

Za jarzyny placono: 1 kg ziemni-
aków 6—8 gr; 1 kg szpinaku 30—40 gr;
1 pęczek pietruszki 10 groszy; 1 kg ce-
buli 20 gr; bobu 40—50 gr; główka zie-
lonej sałatki 8—10 gr; 1 kilogram rabarberu
10 do 20 groszy; 1 mdl. ogórków 0,70—2,50
zł; pęczek marchwi 8—10 gr; kalafior 10
do 30 gr; 1 kg. pomidorów 15—40 gr; 1 kg.
fasoli 30—80 gr.

Za ryby: 1 kg. szczupaka 2,60—3,00
zł; okonia 1,40—2,00 zł; lina 2,40—2,80 zł;
suma 2,60—3,00 zł; miętusa 2,40—3,00
zł; leszcza 1,40—2,00 zł; 1 kg biały ryb 0,60
do 1,20 zł; 1 kg. sandacza 3,40—3,60 zł;
1 kg karasia 0,80—1,60 zł; 1 kg węgorza
3,00—3,60 zł; 1 kg karpia 2,60—2,80 zł; za
ryby śnięte placono 40—60 gr mniej; men-
del raków 0,60—3,00 zł.

Za grzyby: 1 kg grzybów suszo-
nych 6,40—8,00 zł; borowików 1,40—2,40 zł;
kurek 0,80—1,00 zł; pieczarek 1,00—1,20
zł; maślaków 60—80 gr; rydzów 1,60—2,40
zł; zielonek 0,80—1,00 zł; innych grzybów
0,40—0,80 zł.

Za owoce: 1 kg owoców suszonych
1,60—2,40 zł; 1 kg. jabłek 30—90 gr; 1 kg.
borówek (brzosznice) 70—80 gr; 1 kg.
gruszek 30—60 gr; 1 kg śliwek 60—80 gr.
Targ słaby. Ceny bez zmian. (hu)

— * 25 kradzieży i włamań. Bieżąca
kronika policyjna, rejestrująca prze-
stępstwa, notuje 25 doniesień o kradzie-
żach i włamaniach.

— * Samobójstwo. W niedzielę w no-
cy powiesił się na drzewie w pobliżu
Pomnika Wdzięczności 21-letni Leon Go-
ściński z Poznania, zamieszkały przy Wa-
łach Jana III. Po znalezieniu wiszących
na drzewie zwłok, zaalarmowano natych-
miastową pomoc, jednak ratunek okazał
się bezskuteczny.

W pobliżu restauracji „Columbia” na
Drodze Debińskiej strzelił do siebie z re-
wolweru technik budowlany Jerzy Korn
(ul. Gen. Chłapowskiego 15). Ciężko zra-
nionego w skroń przewieziono pogotowie
ratunkowe do szpitala miejskiego.

— * Niewyjaśnione zaginięcie kobiety.
W dniu 23 bm. zaginęła 20-letnia Weroni-
ka Jaśkowiakówna (ul. 27 Grudnia 10).
Wyszła ona krytycznego dnia rano, w za-
miarze pójścia na rozprawę sądową i od
tego czasu zaginęła. Zaniepokojona za-
ginięciem siostra, zwróciła się do policji
o zarządzenie poszukiwań. (kl)

— * Czyje rzeczy? W komisariacie I.
P. P. znajduje się rower męski, pocho-
dzący z kradzieży. W komisariacie IV.
przechowuje się 4 rowery męskie i części
do rowerów, dwa rowery z monogramem
„M. W.”, leśni płaszcz męski, dwie niko-
we tace z monogramem „K.” i obrus z
monogr. „W. K.”. — W wydziale śledczym
przy Pl. Wolności przechowuje się na-
leżona na Pl. Wolności książeczka do na-
bożeństwa. (kl)

— * Profanacja cmentarza. Dozorca
cmentarza ewangelickiego przy ul. Towa-
rowej Walter Pfeiffer (Ostrówek 16) do-
niósł policji i profanacji cmentarza w no-
cy na niedzielę. Według tego doniesie-
nia na wspomnianym cmentarzu prze-
wrócono około 30 nagrobków. (kl)

— * Rozbicie okna wystawowego. Nie-
znany osobnik rozbił szybę wystawową
w składzie p. Marty Paetzówny na Górnej
Wildzie 13. Narazie nie ustalono, czy po
rozbiciu szyb wystawowej dopuszczono
się również kradzieży. (kl)

Oszuści grasują!

(kl) Pod zarzutem oszustw pożycz-
kowych aresztowała policja niejaką
Martę Chodan, Niemkę z Poznania (ul.
Towarowa 21). Jest ona podejrzana

Obrady delegatów „Związku Muzeów w Polsce”

(tk) Dziewiąty Zjazd Delegatów
„Związku Muzeów w Polsce” prowadzi
w dalszym ciągu dziś od rana swe ob-
rady. Delegaci zbierają się w sali bi-
bliotecznej Muzeum Wielkopolskiego.
W obradach bierze udział około 50 de-
legatów zrzeszonych w Związku mu-
zeów. Przybyli m. in. na zjazd: dr.
J. Przeworska, jako delegatka mini-
sterstwa w. r. i o. p., prof. Uniw. War-
szawskiego dr. W. Antoniewicz, jako
delegat warszawskiego muzeum ar-
cheologicznego, dr. A. Czołowski —
muzeów gminy m. Lwowa, prof. dr.
F. Kopera — Muzeum Narodowego w
Krakowie, dyr. dr. A. Lauterbach, dr.
S. Komornicki — muzeum X. X. Czar-
toryskich w Krakowie, dr. J. Świen-
cicki — muzeum ukraińskiego we
Lwowie, dr. S. Sawicka — Biblj. Uniw.
i uniwersyteckiego gabinetu rycin w
Warszawie, dr. T. Reyman — muzeum
archeologicznego Pol. Akad. Umiejęt-
ności, R. Mękicki — Muzeum Narodo-
wego im. Jana III we Lwowie, J. Jod-
kowski — muzeum w Grodnie, dr.
Kopystjański — muzeum instytutu
stauropełgijskiego we Lwowie, A.
Kelar — muzeum podolskiego w Tar-

nopolu, dr. Z. Bocheński — Muz. Na-
rodowego w Krakowie i wielu innych
znamienitych przedstawicieli muzeal-
nictwa z całej Polski.

Na porządek obrad przedpołudnio-
wych złożyły się trzy referaty: Dr. S.
Sawicka z Warszawy mówiła n. t.
„Sprawa potrzeb konserwacji rycin i
rysunków w Polsce”, inż. K. Osiniński
z Przemysła — n. t. „O estetycznym,
higienicznym i systematycznym urzą-
dzeniu muzeów” oraz dr. J. Krajewska
z Gdyni n. t. „Plan i organizacja mu-
zeum etnograficznego w Gdyni”.

Dyskusję nad ciekawymi referata-
mi odłożono do zebrania popołudnio-
wego. Po wysłuchaniu referatów
uczestnicy Zjazdu zwiedzili wystawę
„Święty obrazek polski” w Muzeum
Wielkopolskim, a następnie udali się
do Muzeum Wojskowego, po którym
oprowadzał dyr. W. Marcinkowski.

O godz. 15 rozpocznie się ostatnie
posiedzenie Zjedn. Referaty wygło-
szą na niem pp. dyr. dr. A. Lauter-
bach, dyr. dr. I. Świenicki oraz dyr.
dr. N. Pajzderski, poczem zgłoszone
zostaną wnioski i dokonane będą wy-
bory zarządu Związku.

Technicy organizują się

(kl) W sali p. Jarockiej odbyło się
w niedzielę zebranie organizacyjne Zw.
Techników Rzplitej Polskiej w celu
utworzenia oddziału poznańskiego. W
imieniu komitetu organizacyjnego za-
gał obrady p. budowniczy Jan Hof-
man, który zaznajomił obecnych z ce-
lami zebrania. Przewodnictwo powie-
rzono p. Edmundowi Fietzowi, ponadto
weszli do prezjdjum pp.: Rogowski,
Flenz, Śledziński i Kubicki.

Referat o celach, zadaniach i dzia-
łalności Zw. Techników R. P., oraz po-
trzebie jego utworzenia i zrzeszenia się
techników, wygłosił delegat zarządu
głównego w Warszawie i członek ko-
mitetu organizacyjnego p. Gajewski.
Statut zreferował p. budowniczy Kazi-
mierz Pietrucha. Uchwaleń o utworze-
nie oddziału Zw. Techników R. P. przy-

jęto jednomyślnie, a szereg obecnych
wpisało się na członków.

W rezultacie zebrania wybrano zar-
ząd, którego przewodniczącym został
p. budowniczy Kazimierz Pietrucha,
a wiceprezesami oddziału wybrano
p. budowniczego Hofmana i Edmunda
Fietza. Sekretarzem został p. Gajew-
ski i Kubicki, skarbnikiem p. Mroc-
kowski, a ławnikiem p. Radziński. Do
komisji rewizyjnej wybrano pp. Wierz-
bickiego, Trojanowskiego i Wojkiewi-
cza. Do sądu koleżeńckiego weszli
pp. Gisko, Sylwester Fietz i Barciszew-
ski.

Po omówieniu szeregu spraw we-
wnętrno-organizacyjnych przewodni-
czący zebrania p. Fietz solwował obra-
dy apelem o wytrwałą pracę.

Awantury i bójkі nocne w Poznaniu

Do zaciętej bójkі doszło w niedzielę
w restauracji przy ul. Dąbrowskiego
nr. 105. W restauracji prowadzili po-
między sobą rozprawę dwaj goście Teo-
dor Walkowiak (ul. Wąska 6) i Józef
Kokociński (ul. Dąbrowskiego 96). W
pewnym momencie powstała bójka, w
trakcie której padł strzał, który zranił
Walkowiaka w pachwinę. Poranione-
go przewieziono pogotowie ratunkowe do
szpitala miejskiego. Jest przypuszcze-
nie, że strzał padł z rewolweru, który
Walkowiak miał w kieszeni. Sprawę
zajęła się policja.

W nocy na niedzielę poraniony zo-
stał nożem na ulicy Gąsiorowskich
przez nieznaną sprawców p. Józef
Gulczyński (ul. Marsz. Focha 78) i Igna-
cy Gałązka (ul. Małeckiego 2). Obu
poranionych opatrzyło pogotowie ra-
tunkowe. Sprawę zajęła się policja,
która wszczęła dochodzenia w celu
ujawnienia nożowników. (kl)

Z POZNANSKIEGO

— * BOREK. (Oszust przy pracy). Do
p. Feliksa Webera, starca 80-letniego, zgło-
sił się w tych dniach niejaką Mieloszyń-
ski, który przedstawił mu się za agenta
jednej z kolektur we Lwowie i oznajmił,
że na nr. dolarówki p. Webera padła wy-
grana 20 tys. dolarów. Na kosztą, związa-
ne z podjęciem rzekomej wygranej, wylu-
dził od latowierznego starca 206,10 zł, po-
czem ulotnił się. Gdy starzec nie mógł
doczekać się nadejścia wygranej, doniósł
o oszustwie policji, która wszczęła śledz-
two.

— * BUDZYŃ. (Z rady miejskiej). W
ub. środę, dnia 20 bm. odbyło się posiedze-
nie rady miejskiej, zwołane przez przew.
p. burmistrza Pitulę. Na posiedzenie przy-
był p. starosta Siekierzyński jako wła-
dza nadzorcza w powiecie oraz sekretarz
wydziału pow. p. Drews. Po otwarciu po-
siedzenia przy udziale 8 rannych i 2 ław-
ników powitał p. burmistrz p. starostę, a
następnie przystąpiono do obrad. W spra-
wie odebrania miastu Budzyń praw miej-
skich po myśli art. 33 ustawy o częścio-

wej zmianie samorządu terytorjalnego z
dnia 23 marca 1933 r., rada miejska w dy-
skusji jednogłośnie była za podrzyma-
niem miasta ze względu, iż miasto Bu-
dzyń według kroniki, jest około 700 lat
stare i po odpowiedniej redukcji wyna-
grożeń urzędników względnie reorgani-
zacji innych opłat na rzecz miasta, Bu-
dzyń będzie samowystarczalnym.

— (Kradzież roweru). Z środy na
czwartek dnia 20 bm. skradziono ze za-
mkniętego podwórza dobry rower męski
na szkodę młodocianego leśnika Miecz-
ysława Żurowskiego.

— * JAROCIN. (Kradzieże). W ub. ty-
godniu włamali się nieznani sprawcy do
chlewu gospodarza Brilla w Łowęcicach,
skąd skradli wieprza, wartości 100 zł. —
W dniu 18 bm. włamali się nieznani spraw-
cy do firmy „Traktor” w Pleszewie. Łu-
pem złodziei padła większa ilość przybo-
rów do samochodu, wartości przeszło 500
złotych.

— * KOŚCIAN. (Z Tow. Pań Miłosier-
dzia). Tow. Pań Miłosierdzia urzędują w
niedzielę, 24 bm. loterję fantową, z której
dochód przeznacza się na zakup opału i
odzieży zimowej dla biednych i ubogich.

— * KRZYWIŃ. (Z kroniki policyjnej).
W czasie przeprowadzania w mieszkaniu
znanych awanturników Jana i Antoniego
Małekich w Zbuczach rewizji policyjnej,
dwóch posterunkowych zostało poranio-
nych. Jeden z posterunkowych został
własnym bagnetem raniony w lewą dłoń,
drugi doznał ogólnego poturbowania Na-
pasniczy zbiegli, jednakże jednego z nich,
26-letniego Jana Małekiego ujęto i osa-
dzono w areszcie. Podczas późniejszego
pościgu za drugim sprawcą napadu ra-
niony został ostrym narzędziem w okoli-
cy oka st. poster. p. Szwarz z Kościana.

— (Za obrazę Polaki). Za obrazę ustro-
ju, władz i wojska polskiego odpowiedzą
27 bm. przed sądem okręgowym na sesji
wyjazdowej małżonkowie Alfred i Joana
Poetzoldowie z Krzywinia. Na świad-
ków powołano około 20 osób.

— * NAKŁO. (Czyja własność.) Na
posterunku P. P. w Nakle znajduje się
portmionka z zawartością, którą zgubił
w Częstochowie jeden z uczestników
ostatniej pielgrzymki z Nakla.

— (Nowy Zarząd Akademickiego Koła
Nakielan.) Tegoroczne walne zebranie
wyborcze Akademickiego Koła Nakielan
odbyło się w Nakle w lokalu p. Kosi-
ckiego. Zebranie zagał prezes A. K. N. p.
Stanisław Kosicki. Następnie udzielono
absolutorium ustępującemu zarządowi i
przystąpiono do wyboru nowego zarządu,
który ukonstytuował się w następującym
składzie: p. Stanisław Karolczak prezes,
p. Kazimiera Radomska wiceprezes, p.
Leon Junosza - Piotrowski sekretarz, oraz
p. Brunon Klimek skarbnik.

— (Kof utonął w Noteci.) Gospodarz
Brzozowski z Kaźmierzowa pow wyr-
zycki pozostawił konie z wozem w po-
bliżu brzegu Noteci, w czasie gdy kosił
opodal łąkę. W pewnym momencie je-
den z koni spłoszył się i skoczył razem z
wozem prosto do Noteci, gdzie też utonął.
Drugi koń, jakimś szczęśliwym trafem
zdołał w krytycznym momencie zerwać
uprząż i uniknąć topieli.

— * ŚRODA. (Z życia S. M. P.). 18 bm.
odbyło się nadzwyczajne walne zebranie,
celem wyboru nowego zarządu, który u-
konstytuował się jak następuje: prezes
— p. Kołodziejczak W., sekretarz — p. Ł.
Sękowski, karbnik — p. Szalamacha.

Swarzędz

Agencję „Kurjera Poznańskiego”
objął p.

M. Pieczyński

skład papieru

Swarzędz, ul. Poznańska 6

Zamówienia oraz przedpłatę na
październik i dalsze miesiące prosimy
uskutecznić odtać u p. M. Pieczyń-
skiego. Agencja przyjmuje abonament
i ogłoszenia po cenach oryginalnych
bez żadnych dopłat.

Dozława gazet jeszcze tego samego
dnia.

— * SWARZĘDZ. (Nieszczęśliwy wy-
padek). Samochód osobowy P. M. 51185,
kierowany przez szofera Zyrunkę, najechał
na 8-letniego Leona Szymta ze Swarzęd-
za. Okazało się, że chłopiec biegł obok
samochodu i został odepchnięty błotni-
kiem, Szymta opatrzone w tutejszym za-
kładzie ortopedycznym. Winę za spowo-
dowanie wypadku ponosi lekkomyślny
chłopiec.

— * WRONKI. (Kradzież czółna). Kazi-
mierzowi Gałęckiemu skradziono ostatnio
czółno rybackie większych rozmiarów —
Mimo energicznego śledztwa czółna nie
odnaleziono. Z mieszkania p. Władysława
Pawlaka skradziono ubrania i obuwie
wartości 300 zł. (sc.)

FREKWENCJA NA WYSTAWIE

Jak się dowiadujemy, zwiedziło w
niedzielę Wystawę „Zdrowie. Przyroda
i Opieka Społeczna” około 15.000 osób. —
Ogółem zwiedziło Wystawę dotąd około
150 000 osób.

Z POMORZA

CHOJNICE. (Sensacyjna kradzież koni). Jeszcze nie przebrzmiała echa sensacyjnej kradzieży 5 koni w Niwach, powiatu chojnickiego, na szkole rolnika p. Kanenberga, gdy w nocy na 22 bm. w Bytoni pod Kamieniem Pomorskim skradziono 4 konie z niezamkniętej stajni rolnika Wiedenheftowi. W pierwszym i drugim wypadku ustalono, że złodzieje uprowadzili konie do Niemiec.

GRUZIADZ. (Sześć lat więzienia za napad na leśniczego). W styczniu br. leśniczy Grochowski, obchodząc rewir leśny pod Białym Borem, w pow. gruziadzkim, napotyka dwóch osobników, mianowicie robotnika Karola Dąbrowskiego z Wałdowa i Jana Maślińskiego z Wiewiórek. przy nielegalnym ścinaniu drzewa. Na widok zbliżającego się leśniczego, M. ukrył się w lesie, Dąbrowski natomiast pozostał przy ściętem drzewie. Gdy leśniczy wezwał go do wydania narzędzi, które mi drzewo ścinał, D. stawiał opór i uderzył go piłą w szyję, zadając mu kilka głębokich ran. Nie dosyć tego, D. wyrwał leśniczemu sztucer z rąk, którym go kilkakrotnie uderzył. Sprawa napadu na leśniczego, która rozegrała się przed sądem okręgowym w Gruziadzu, zakończyła się skazaniem D. na karę więzienia przez lat 6.

(Burza z piorunami). W piątek dn. 22 bm. wieczorem rozpetala się nad Gruziadem i okolicą gwałtowna burza, porażona z biskawicą i silnymi wyładowaniami elektrycznymi. Wyładowania elektryczne o tak późnioniej porze są na Pomorzu rzadkością.

Z BYDGOSZCZY

Dzień pracownika umysłowego. Wczoraj odbyła się w Bydgoszczy uroczystość „Dnia pracownika umysłowego”. Po nabożeństwie, członkowie organizacji urzędniczych, związku pracowników kupieckich itd. udali się pochodem do sali restauracji Pod Lwem przy ul. Marszałka Focha, gdzie odbyło się posiedzenie, poświęcone omówieniu celów i zadań organizacji pracowników umysłowych.

Pożegnanie zasłużonego działacza szkolnego. Donosiliśmy mniej więcej przed dwoma miesiącami, że długoletni inspektor szkolny powiatu bydgoskiego, zasłużony działacz na polu szkolnictwa i pracy społecznej p. Adam Klimesz, złożył do władz szkolnych podanie o zwolnienie go na emeryturę z powodu wystęgi lat. Z okazji ustąpienia p. Klimesza, komitet nauczycielski organizuje 30 bm. uroczyste pożegnanie. W godzinach przedpołudniowych odbędzie się nabożeństwo, o godz. 13 uroczysty obiad w sali malinowej hotelu Pod Orłem.

Wystawa Internatu Kresowego. Przez niedzielę otwarta była w gmachu Internatu Kresowego interesująca wystawa, składająca się z dwóch działów. Jeden dział stanowił prace wychowanków internatu: rysunki artystyczne i techniczne, prace malarskie, roboty sloydowe najrozmaitszego rodzaju, prace intraligatorskie, wyroby szewskie itd. Drugi dział, zajmując całą salę w prawym skrzydle internatu, stanowiły owoce, warzywa i inne ziemioprodukty, wyhodowane we własnym ogrodzie na Bielawkach.

Z Tow. Przyrodników im. Kopernika. W poniedziałek rozpoczyna się sezon odczytowy bydgoskiego oddziału Tow. Przyrodników im. Kopernika referatem dr. Włodzimierza Kulmatyckiego na temat: „Wzwalczanie zanieczyszczeń wód, a ochrona przyrody”. Zebrania odczytowe, odbywają się w sali Państwowego Naukowego Instytutu Rolniczego przy ul. Weysenhoffa.

Tow. Ogrodnicze z okazji 10-lecia istnienia organizuje 1, 2 i 3 października pokaz ogrodnicy w sali restauracji Pod Lwem. Na uroczyste zebranie z okazji 10-lecia zapowiadziały przyjazd delegacje organizacji ogrodniczych z województw zachodnich.

Próba samobójstwa. Niejaka Adela Kubikówna, 20-letnia mieszkanka Żywca, przybywszy do Bydgoszczy, zasiała na ul. Dworcowej większą dawkę jodiny w celach samobójczych. Odwieziono ją do Lecznicy Miejskiej, gdzie, po przepłókaniu doładka, pozostać będzie musiała czas dłuższy na kuracji. Stan chorej jest poważny, choć nie niebezpieczny. Powodem zamachu samobójczego była niedza.

Skazanie nieuczciwego inkasenta. Inkasent młynów Przechowskich pod Świeciem, sprzeniewierzyl około 14 tysięcy zł oraz sfalszował weksel na sumę 1500 zł. Bydgoski sąd okręgowy skazał go na 2 lata więzienia oraz 3.500 zł grzywny z ewent. zamianą na rok więzienia.

Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 25. 9. 1933 r.
Ceny tranzakcyjne: żyto 15 tonn par. Bydgoszcz 14,70; pszenica 40 tonn par. Bydgoszcz 21,50; owies 12 tonn par. Bydgoszcz 14,25.

Ceny orientacyjne: żyto 14,50—14,70; pszenica 20,25—20,75; owies 14,00—14,25; mąka pszeniana 65% wł. work. 33,50—35,50.

Reszta notowań bez zmiany.
Ogólne usposobienie spokojne.
Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 340 tonn, pszenicy 30 tonn, jęczmienia brow. 220 tonn, owsa 30 tonn, maki żytniej 30 tonn, otrąb pszenicznych 7 tonn, żytnich 8 tonn, grochu Wiktr. 30 tonn, Folgera 14,5 tonn maku niebieskiego 40 tonn, ziemniaków 15 tonn. Ogółem 894 tonny.

Tragiczny strzał na szwedzkim transportowcu

Szwed Andersen, właściciel statku, postrzelil śmiertelnie urzędnika węglowego

Z Gdyni donosi w uzupełnieniu depesz (S. B.): W sobotę wieczór, o g. 20,30, w porcie tut. na szwedzkim statku „Heros” został śmiertelnie postrzelony urzędnik przedstawicielstwa kopalni węgla „Saturn”, Alfons Ludkiewicz. Zabójcą, pierwszego mechanika i właściciela statku „Heros” w jednej osobie, Szweda Klausa Augusta Anderse-na ujęto i oddano w ręce władz, które wszczęły dochodzenie. Statek „Heros”, transportowiec o pojemności 651 tonn, przybył do Gdyni celem zabrania ładunku węgla. W sobotę wieczorem oficerowie statku urządzili na pokładzie sutą kolację, w której, poza pierwszym mechanikiem Andersenem i kapitanem Backe, wzięło udział kilku urzędników tutejszych firm węglowych. W pewnej chwili, gdy tematem podnieconej rozmowy stały się stosunki

w Niemczech, oficer Andersen wyciągnął z szufłady stary rewolwer typu „Parabellum” i powiedział: „Ja się Hitlera nie boję, to mam na niego”. W tej samej chwili broń wypaliła i ugodziła Ludkiewicza w czoło. W stanie beznadziejnym odstawiono go do szpitala Sióstr Miłosierdzia.

Zabójca Ludkiewicza był już przesłuchiwany przez sędziego śledczego okręgowego p. Karasiewicza. Andersen, pochodzący z miasteczka Mölle w Szwecji, jest bardzo zamożnym człowiekiem. Oprócz kilku domów posiada cztery statki transportowe, a na jednym z nich, „Herosie”, pełni funkcje pierwszego mechanika.

Możliwość rozmysłnego zabójstwa Ludkiewicza należy bezwzględnie wykluczyć, gdyż Andersena łączyły z nim serdeczne stosunki przyjaźni. (Tel. wł.).

Ciekawe wykopaliska archeologiczne w Gródku

Grób z okresu IV epoki brązowej

Z Tucholi donosi (t): Zatrudnieni przy pracach ciemnych na terenie elektrowni krajowej w Gródku robotnicy natrafili na grób przedhistoryczny, wygrzebany w piasku bez jakiegokolwiek ochrony kamiennej. Część zabytku z ciekawego odkrycia archeologicznego uległa zniszczeniu, część zaś przewieziono do Torunia. Odnaleziono zabytki, barwy brunatnej, mają po-

wierzczenie bardzo starannie wygładzoną, które to cechy jak i forma grobu przemawiają za tem, iż grób pochodzi z okresu IV. epoki brązowej, 1000—1200 lat przed Chrystusem. Znalezione to jest grobem odosobnionym i będzie rezultatem jednej z nielicznych utarczek, jakie ongiś zachodziły między szczepem kujawskim i kaszubskim.

Straszny epilog gry w karty

17-letni Niemiec pchnął jednego towarzysza nożem w brzuch i drugiego w plecy

Z Tczewa donosi (dl): Na Placu Wolności w Strzelnie pod Tczewem grało kilku wyrostków w karty. W czasie gry powstał spór o 16 groszy, przy-czem spór zamienił się w bijatykę. W pewnej chwili 17-letni Alfred Stelmachowski — Niemiec — wy dobył z kieszeni błyskawicznie noża i ugodził nim w brzuch 19-letniego Antoniego Maderę. W obronie nieszczęśliwego stanął

brat Jan, który również otrzymał pchnięcie nożem w plecy. Zbrodniczy Niemiec zbiegł, lecz później został przychwycony przez policję i osadzony w więzieniu sądownym w Strzelnie.

Rannego Antoniego Maderę odwieziono natychmiast do szpitala, gdzie lekarze dokonali operacji. Być może uda się go utrzymać przy życiu. Janowi Maderze nie grozi niebezpieczeństwo.

Ukarana zbrodnia kochanka

Ze Starogardu donosi (wa): W piątek, 22 b. m. przed tutejszym sądem okręgowym toczył się proces przeciwko sprawcom usiłowanego zabójstwa robotnika Edwarda Drossla z Kąjków pod Tczewem. Ławę oskarżonych zajęła zbrodnica para kochanków 28-letnia Anna Drossłowa, żona niedosługo... nieboszczyka i jej kochanek 29-letni robotnik Bronisław Czyżewski. Akt oskarżenia zarzucał zbrodniczej parze kochanków, iż w celu pozbycia się nie-

wygodnego męża Edwarda Drossla, uknuli szatański plan zgładzenia go ze świata. Plan ten, który niezupełnie się powiodł, wykonał w dniu 29-go czerwca Czyżewski, który pod pozorem udania się do szwagra w Subkowach wywabił Drossla z domu, a w chwili, gdy znaleźli się na ustroniu nad torem kolejowym, oddał doń 5 strzałów, z których jeden ugodził go w głowę. Nie mając więcej naboju, musiał zrezygnować z planu zamordowania swej ofiary, a

ciężko rannego zabrał do szpitala w Pelplinie przejeżdżający tuż pociąg osobowy. Kiedy po dokonanych czynie Czyżewski opowiedział Drosslowej, że nie udało mu się zupełnie zastrzelić jej męża i że został rozpoznany, ta ganiła go za to, że nie strzelał z ukrycia i potem zemdlą. Ponieważ dzięki usilnym zabiegom lekarskim ofiarę wypadku zdołano utrzymać przy życiu, przeto wnet sprawcy znaleźli się w więzieniu.

Podczas gdy Czyżewski ze skrucą przyznał się przed sądem do popełnienia zbrodni, oskarżona Drossłowa wypierała się, a gdy osk. jej kochanek twierdził, że tylko z namowy Drosslowej wykonać chciał morderstwo, ta zemdlą. Silne wrażenie wywołało na sali zjawienie się na rozprawie przykiju w charakterze świadka rannego męża Drosslowej. Lekarz dr. Ruszkiewicz zeznał, iż świadek Drossel do śmierci nie będzie zdolny do pracy a z powodu możliwych komplikacji, życiu jego stale grozi niebezpieczeństwo. Świadek, usłyszawszy te słowa, płakał ze wzruszenia. Po przeprowadzonej rozprawie sąd zasądził Drossłową i Czyżewskiego na 15 lat więzienia oraz utratę praw honorowych i obywatelskich na przeciąg lat 10.

„Dzień Pracownika Umysłowego” w Poznaniu

Na terenie całej Rzplitej w niedzielę, 24 bm. urządzano uroczyste obchody, z okazji „Dnia Pracownika Umysłowego”. Również i w Poznaniu, staraniem Rady Okręgowej, odbyła się podniosła akademja, która ściągnęła do sali kina „Metropolis” liczne rzesze pracowników umysłowych i ludzi interesujących się światem pracy. W słowie wstępnym prezes Rady Okręgowej p. Szklarz zobrazował położenie warstwy pracowników umysłowych, podkreślając konieczność zorganizowania się jej. Okolicznościowy referat wygłosił delegat Rady Naczelnej „Unji” z Warszawy p. Niemcewowski. Prelegent przedstawił wyniki dotychczasowej Unji Związków Zarobkowych Pracowników Umysłowych i apelował do wszystkich zainteresowanych o wstępowanie w szeregi tej organizacji, gdyż tylko utworzenie jednolitego i zwarte-go frontu może przynieść pracownikom umysłowym korzyści. Do uświetnienia tej uroczystej akademji przyczynił się bardzo występ orkiestry Zw. Zaw. Muzyków pod wytrwanem kierownictwem p. dyr. Latoszewskiego, jak również p. Janowska-Kopczyńska, która odśpiewała „Odwróc oczy twoje” — Nowowiejskiego i arję z opery „Mignon” — Pucciniego.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 23 bm. zgłoszono: Elżbieta Chraplikowa z d. Nowicka, wdowa, 39 l. Stanisława Słojkowska, uczennica szkolna, 15 lat. Katarzyna Hetmaniakowa z domu Pokornowska, 69 l. Konstancja Nowicka z d. Stróżykówna, 80 l. Barbara Manuszewska 4 m. 16 d. Zofja Koczorowska 66 lat.

Poświęcenie i otwarcie lotniska w Inowrocławiu

Wspaniałe uroczystości — Pokazy i popisy lotnicze

Z Inowrocławia donosi (wik): W sobotę i niedzielę przeżywało miasto nasze podniosłe chwile. W dniach tych dokonano poświęcenia i otwarcia oraz oddano do użytku publicznego lotnisko, którego miasto nasze po wielu trudach nareszcie się doczekało.

Uroczystości rozpoczęły się sobotę po południu odsłonięciem skarby przed ratuszem, którego dokonał dowódca garnizonu płk. Bossak-Hauke. Do zebranych przedstawicieli władz i społeczeństwa przemówił inicjator budowy lotniska kpt. Zabłocki, przedstawiając cele i zadania L. O. P. P. i prosząc społeczeństwo o jak największą na jej rzecz ofiarność. Poza tem koncertowała orkiestra 59 p. p., a wieczorem przeszedł ulicami miasta capstrzyk. Miasto było pięknie udekorowane i iluminowane, specjalnie gmachy miejskie, a nalepki i chorągiewki LOPP oraz sztandary widniały w każdym oknie.

Następnego dnia w niedzielę rozpoczęły się uroczystości na lotnisku, znajdującym się przy zbiegu ul. św. Wojciecha i szosy Toruńskiej. Na lotnisko przybyło zgórą 15 tys. ludzi. Trzymotowym „Fokkerem” przyleciał z Warszawy o godz. 10 wiceminister komuni-

kacji Czapski w towarzystwie naczelnika wydziału inż. Piątkowskiego i dyr. LOPP p. Makowskiego. Poza tem przybyli wojewoda poznański, naczelnik departamentu lotnictwa cywilnego inż. Kluz, zastępca szefa sztabu departamentu aeronautyki M. S. Wojsk. mjr. Junggraf, mjr. Wojtyga z głównego zarządu LOPP w Warszawie, gen. Paślowski z Torunia, gen. Thommé z Bydgoszczy, prezes dyrekcji kolei inż. Ruciński z Poznania, przedstawiciele aeroklubu, kuratorjum szkolnego, zarządu głównego LOPP, komitetu wojewódzkiego LOPP z p. Szyblem itd.

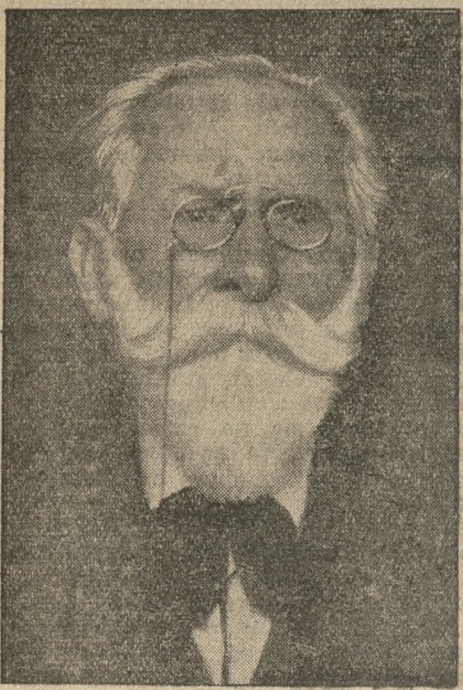
Mszę św. przy ołtarzu polowym odprawił ks. dziekan Kubski w asyście ks. Dachtery i ks. Ziarniaka. Piękne kazanie, porównujące lotników do pełnej chwały husarji skrzydlatej, wygłosił prepozyt kruszwickiej kolegiaty ks. kan. Schoenborn. Następnie dokonał ks. dziekan Kubski w asyście licznych duchowieństwa poświęcenia lotniska i pomnika Najśw. Marii Panny, oddając lotnisko i lotników opiece Królowej Polski. Po symbolicznem przecięciu wstęgi wypuszczono tysiąc gołębi pocztowych Tow. Hodowli Gołębi Pocztowych z Inowrocławia, które rozniosły szeroko radosną wieść o otwarciu pięk-

nego lotniska. Z kolei nastąpiły przemówienia, przyczem m. i. przemawiali prezydent Inowrocławia p. Jankowski, prezes miejskiego komitetu LOPP — wiceprezydent miasta Juengst, wiceminister Czapski, wojewoda poznański dr. Zborowski. Na zakończenie uroczystości przedpołudniowej odbyło się śniadanie w namiotach.

Po południu odbyły się na lotnisku pokazy lotnicze samolotów wojskowych i cywilnych, których przybyło około 40 ze Śląska, Poznania, Warszawy, Lwowa, Torunia i Bydgoszczy. Tyśiączne rzesze widzów śledziły z zapartym oddechem interesujące pokazy i karkołomne ewolucje naszych lotników.

W dowód uznania udekorowano odznakami zasługi LOPP złotem i srebrnymi szereg osób, m. i. prezydenta Jankowskiego, płk. Bossak-Haukego, kpt. Zabłockiego, inż. Hewel-ta, pp. Dżwikowskiego, Małuszka, Faj-gla, Nowakowskiego, red. Przybylskiego z „Dziennika Kujawskiego” itd.

Wieczorem odbyła się w sali teatru miejskiego akademja z referatem i częścią wokalnoinstrumentalną, a na zakończenie raut w hotelu Basta.

Ś. p. Edwin Jahnke

Wezoraj wieczorem rozstał się z tym światem ś. p. Edwin Jahnke, przeżywszy lat 75. Zmarły był zasłużonym pedagogiem-muzykiem, Prowadził w Poznaniu własną szkołę skrzypiec, i w czasach niewoli zwłaszcza pracował usilnie nad podniesieniem kultury muzycznej w mieście naszym. Po utworzeniu Państwowego Konserwatorium Muzycznego powołano go w skład profesorów tejże uczelni, gdzie czynny był do ostatniej chwili. Cześć Jego pamięci.

Lekarze w anegdocie

Gdy człowiek cieszy się zupełnym zdrowiem, które pozwala mu pędzić życie bez narzekania na dolegliwości ciała, jest zawsze skłonny do obmawiania lekarzy i całej wiedzy lekarskiej. Niech go tylko atoli zaskoczy słabość czy choroba, niepokoj się, biegnie do lekarza i wówczas to, niepomny na poprzednie żarty, widzi w nim jedyną deskę ratunku, której czepia się, jak rozbitek tonącego okrętu.

Oto przyczyna, dla której anegdoty o lekarzach mają z psychologicznego punktu widzenia znaczenie względne, niemniej jednak są ciekawe i interesujące z tego powodu, bo ujawniają nam stan duszy człowieka, czującego się dobrze i cieszącego się, że może sobie użyć na tych, których pomocy wcześniej czy później zawezwie, aby go uleczyli, czy też aby go wyprawili na tamten świat. Aby jednak uniknąć zarzutu złośliwości, przypomniemy, że byli lekarze, którzy żartowali często z samych siebie i ze swego zawodu.

Doktor Patin sławny był nie tylko jako lekarz, ale jako człowiek bystrego dowcipu. Dzielił on wiedzę lekarską na cztery części: fizjologię, patologię, terapię i szarlatanerię. Kto przeczyta poezje czy opowiadania Wawrzyńca Pignotti'ego, może znaleźć wiele zdań i aluzji przeciw wszystkim lekarzom, którzy, według niego, są „lokajami śmierci”. A jeżeli w ten sposób wyrażają się lekarze i uczeni, to jakżeż dziwić się i nie być pobłażliwym na kpiny i ataki przeciw lekarzom takiego: Moliera, Perona, Voltaire'a, Goldoniego, Dumasa i innych.

Opowiadają o pewnym doktorze medycyny, profesznie uniwersytetu, który zachorowawszy, zmarł wkrótce, jakkolwiek był leczony przez trzech swoich kolegów, sławnych lekarzy. „Jakżeż to — zapytał ktoś jednego z owych lekarzy-profesorów, pod których pieczę pozostawał chory — nie można go było w żaden sposób uratować?” — „Cóż pan myśli — odrzekł tam-

ten — co miał biedak począć sam jeden przeciw trzem?”

A Swiftowi, sławnemu autorowi „Podróży Gulliwera”, przypisuje się również zjadliwą odprawę, jaką dał swemu lekarzowi. Mianowicie, gdy zachorował ciężko, udało się temu ostatniemu go wyleczyć. — „Doktorze kochany — rzekł rekonwalescent — nie zapomnę panu nigdy, że uratował mi pan życie”. — „Wiem o tem — odpowiedział lekarz — niech pan jednak pamięta także — dodał, śmiejąc się — że winien mi pan dwadzieścia wizyt, które złożyłem panu w czasie choroby”. — Na to Swift bez namysłu: — Niech pan się nie obraża, doktorze, jak tylko będę się czuł o tyle silnym, że zacząć wychodzić z domu, oddam je panu wszystkie, jedna po drugiej”.

Ta anegdota przywodzi na myśl odprawę, jaką spotkała pewnego przebiegłego pacjenta, który dowiedziawszy się, że jeden ze sławnych specjalistów bierze po 50 franków za pierwszą wizytę, a połowę tej kwoty za każdą następną, umyślił... zacząć od drugiej wizyty. Przekonał się jednak, że lekarz był od niego niemniej w ciemię bity. Gdy się bowiem zjawił u niego ze słowami: „Przychodzę znowu, profesznie, aby się dowiedzieć, jaki pan obecnie znajduje stan mej choroby”, lekarz po dokładnym zbadaniu odpowiedział sprytnemu pacjentowi najspokojniejszym tonem: „Niech pan dalej leczy się w ten sam sposób, jaki ja panu poprzednio przepisałem, nie znajduję bowiem żadnej zmiany”. — Pacjent zgłupiał, ale cóż miał zrobić. Niczego się nie dowiedziawszy, zapłacił bez słowa protestu 25 franków.

W innym znowu wypadku pewien drobny właściciel ziemski udał się do lekarza, aby zasięgnąć jego rady w sprawie jakiegoś niedomagania uszu.

„Trzeba zrobić zabieg operacyjny” — rzecze specjalista, dokładnie zbadawszy pacjenta i bez pytania wymienia warunki i kwotę, jaką należy za tę operację zapłacić.

Chory nie mając do dyspozycji żądanej sumy, zrezygnował z operacji. Powróciwszy do swej okolicy, opowiedział o swoim nieszczęściu staremu miejscowemu lekarzowi, który poradził naszemu przygiuchemu pacjentowi, aby po kilku dniach udał się jeszcze raz do owego specjalisty, ale w godzinach ordynacyjnych, przeznaczonych dla ubogiej klienteli. Chory, przywdziawszy skromniejsze ubranie, udał się do miasta już więcej ośmielony i cierpliwie oczekuje swojej kolejki w ambulatorjum dla biednych. Nowa wizyta już więcej pobieżna, po której następuje porada leczenia oliwą itd. — „Będzie pan zapuszczał krople do przewodów słuchowego — rzecze specjalista — nic więcej nie można tu poradzić”. — „Ależ panie doktorze, powiedziano mi — odpowiada na to chory — że tu potrzebną jest operacja”. — „Poosiem”. — Chory uznał, że lepiej się nie wiedz pan temu, co tak poradził, że jest sprzeciwiać.

Ofiary morza

Postępy nowoczesnej techniki doszły tak daleko, że zdawałoby się, iż podróż okrętami nie grozi już żadnym niebezpieczeństwem. Mówi się, że w wieku pary i elektryczności człowiek opanował zupełnie żywioł wody. Tymczasem statystyka wykazuje co innego. Ogłoszone ostatnio dane za rok 1932 przez „Lloyd's Register”, który prowadzi ewidencję wszystkich statków na całym świecie, wykazują, że w tym roku zginęło 208 okrętów (wielkość ponad 100 ton) o ogólnym tonażu 350 105 tonn. Przyczyny katastrof bywały różne. Przeważającym rozbić, które pociągnęło za sobą na dno morza 120 okrętów. Następnie pożary, które zniszczyły 17 okrętów.

Obecny rok zapelnia już gęsto tę smutną rubrykę. Ostatnie huragany na Florydzie, które przyniosły straty sięgające dziesiątków milionów dolarów, zniszczyły i szereg okrętów. Tajfun na Oceanie Spokojnym i w tym roku poczynił już ogromne spustoszenia na Korei i w Japonji, gdzie przed kilkoma dniami wody wdarły

się w ląd, niszcząc koło Osaka przeszło 30 000 budynków.

Morze zawsze jest groźne — a może właśnie dlatego ma tyle uroku!

Samolot na usługach handlarzy futer

Rozwój lotnictwa potęguje się z dnia na dzień. Samolot opanowuje coraz więcej dziedzin życia, a ludzie wykorzystują go jak tylko mogą.

I tak Kanadyjskie Towarzystwo Powietrzne stwierdza w swym raporcie, że ostatnio samolot oddał wielkie usługi handlarzom futer w Kanadzie. Dostawa futer zajmują się w Kanadzie wielkie towarzystwa handlowe posiadające swoich myśliwych, którzy na rozległych obszarach podbiegunowych polują na zwierzęta futerkowe. Ponieważ okolice te przez większą część roku są niedostępne dla jakichkolwiek pojazdów, myśliwi spędzają na polowaniu długie miesiące zimowe i dopiero na wiosnę łódkami dowożą towar do ośrodków handlowych. Tracą przytem tyle czasu, że nie mogą powrócić na tereny polowania przed zamarznięciem rzek. Przytem krótki czas, jakim rozporządzą kusnierze przy zakupie towarów, hamował w znacznym stopniu pomyślny rozwój stosunków handlowych.

I tu przychodzi z pomocą lotnictwo. Samoloty zastosowane jakby na próbę w roku 1928, są dziś na usługach wszystkich towarzystw handlowych. Dzięki nim futra milionowej wartości, które innym sposobem transportowania nie nadeszłyby na rynek przed jesienią, ukazują się w handlu na początku roku. Towary te przewożą samoloty do najbliższych stacji kolejowych lub wprost do ośrodków handlowych. Personal robi całe „tournees” w samolotach, a inspektor wizytował ostatniej zimy przy pomocy samolotu w 26 dniach to samo, na co przedtem potrzebował dwie zimy!

Austrjacki lot w stratosferę

W Austrii przygotowuje się lot do stratosfery w zamkniętej gondoli. Przygotowania do lotu są w pełnym toku, tak iż start balonu przewidziany jest na wiosnę 1934 roku. Skład komitetu przygotowawczego wykazuje szereg bardzo poważnych nazwisk uczonych i fachowców. Dotąd niewiadomo jeszcze, kto tworzyć będzie załogę balonu. Pewnym jednakże jest, że balon austriacki ustanowić ma nowy rekord wysokości.

Wzlot balonu nastąpi prawdopodobnie w Wiedniu. W i P

Plaszcze jesienne

O pogodzie niema już mowy. Jesień kroczy w siedmiomilowych butach. Wiatr. Zimno. Deszcz z gradem naprzemian. Niema się co ludzi. Najważniejszą rzeczą jest teraz okrycie. Szerokie w ramionach, przeważnie ozdobione jest pelerynką z futra. Należy pamiętać jednak, że tegoroczna pelerynka ciasno obejmuje ramiona, nie układa się w fałdy, ani marszczy. Dobrze, jeżeli pelerynka może być pendant do kapelusza. Widziałam pelerynkę i kapelusik z pantery. Efekt był nadzwyczajny. Komplet uzupełniały takie sztylpy i rekawiczek. Wobec tego, że rekawy tegorocznych plaszczy przeważnie pozabawione będą fu-

Jak orzeł wśród ptaków
Królem wybrany

Tak **Kanold** wśród cukrów
Najlepszym jest znany!

Każdy prawdziwy cukierek **Kanolda**
nosi napis **Kanold** — inne, to naśladownictwa.

dg 1471/72

tra, byłoby bardzo wskazane ozdabiać sztylpy rekawiczek futrem. Pelerynka futrzana usamodzielnia się tego roku do takiego stopnia, że można ją nosić do wszystkich tualet, niezależnie od plaszczka. Pewien magazyn francuski lansuje plaszczki zakończony futrzaniem! rekawami. Kolnierz u tego plaszczka jest mały, okrągły, zakończony atlasową kokardą. Spotykamy na wielu plaszczach przybranie z malpiego włosa. Résumé: plaszcz długi, wcięty, rekawy poszerzone góra, lub jeśli wąskie, to pelerynka. Kolnierz duży, miękkki. Plaszcz sportowy zrobiony jest z miękkiego puszystego materiału. Szeroki kolnierz. Kłapy. Kieszenie. Pasek. Do tego wełniany, fantazyjny szal. Do plaszczka z futrem — kapeluszek bez rona, do sportowego — klosik. Ujrzymy w tym roku dużo szerokich, trzyćwierciowych plaszczki. Kto ma podniszczone futro, będzie mógł je wykończyć. Tegoroczne zakiecki futrzane również ulegną modyfikacji: będą luźne i szerokie, podobne do marynarek. Naogół powrót do czasów minionych. Rok 1900 któryś...

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

Z Różowej Kukułki

Ostatnie przedstawienie programu „Muza muzeu w muzeum” odbędzie się jeszcze dzisiaj w poniedziałek, o godzinie 22 w Cukierni Józwiaka, plac Wolności 8. Cały wesoły i cięty zespół z Grossówną na czele. Kto ma co wspólnego ze zjazdem muzeologów, musi się stawić, kto niema, nic wspólnego, stawi się też... Wykonać!

Najskuteczniejszym organem do ogłoszeń

na Kujawach jest

„Dziennik Kujawski“!

nr 10 853

W drogę ku wyspie Djabelskiej wyruszył w tym tygodniu z portu La Rochelle statek francuski „La Martinière”, ułóżec na swym pokładzie 200 zloczynców, skazanych na wygnanie.

Z najnowszej mody paryskiej: Elegancki komplecik jesienny i zimowy, z kosmatego jasno-szarego materiału trykotowego. Zakończenie przy szyi kokarda czarno lakowa, pasek szeroki również czarny lakowy. Czapeczka z tego samego materiału co kostjum.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z wędrówek po wystawie

Dział spożywczy

(ac) W ramach wystawy „Przyroda, Zdrowie i Opieka Społeczna” znalazło się również miejsce na dział przemysłu spożywczego. I słusznie. Kwestja odżywiania się nie jest przecież, z punktu widzenia zdrowotnego, sprawą obojętną. Tylko właściwe odżywianie się może nam zapewnić prawidłową pracę organizmu, dać pełnię sił, potrzebną szczególnie w obecnych trudnych warunkach walki o byt. W wypadkach zaś, kiedy zdrowie czy to wskutek choroby, czy też niewłaściwego trybu życia, zostało już nadwątlone, sprawa właściwego odżywiania się staje się poprostu kwestją decydującą o naszym istnieniu. Tak więc wystawa obecna stanowi dla przemysłu spożywczego poważny moment propagandowy, który może przez przemysł ten niezupełnie został doceniony.

W dziale spożywym w hali 12 reprezentowany jest przedewszystkiem przemysł cukrowniczy, który zajmuje odosobnione obszerne stoisko, podkreślające konsumpcję cukru z punktu widzenia zdrowotnego. Barwne i artystycznie opracowane tablice graficzne informują o wartości spożywej cukru, o spożyciu cukru w poszczególnych krajach itp. Pięknie wydane broszurki propagandowe zawierają dzieła przepisy i recepty zastosowania cukru w gospodarstwie domowym. W oszklonej gablotce widzimy wzory poszczególnych gatunków cukru, a na jednej ze ścian unaczyniono nam za pomocą wzorów w próbkach cały cykl stopniowej przemiany buraka cukrowego na cukier.

W przeciwległej stronie hali, za stoiskami przemysłu kosmetycznego widzimy, tuż obok cukierni, stoisko „Kawy Hag”, gdzie zainstalowano również bufet z kawą... gratisową, stąd też wielkie zainteresowanie ze strony publiczności, a konsumpcja dziennie waha się, zależnie od dnia, pomiędzy 500 a 1500 filiżanek. Kawa „Hag” jest, jak wiadomo pozbawiona trującej i szkodliwej kofeiny przy zachowaniu pełnego aromatu, co posiada duże znaczenie dla osób chorych na serce, które nie mogą używać kawy normalnej. Dla większego spopularyzowania kawy bezkofeiny fabryka wypuściła ostatnio nową, tańszą gatunek pod nazwą „Sanka”.

Dr. Wander S. A. Kraków wystawia swą znaną „Ovomaltine”, pożywkę, zawierającą kakao, siód, jaja itd., nadającą się doskonale dla dzieci, rekonwalescentów i używaną często przez sportowców. Poza tem można tam przekonać się o doskonałym smaku chleba zdrowotnego Dr. Wandera, posiadającego duże wartości odżywcze. Ze środków leczniczych widzimy Hucol (na nadkwasotę żołądka). Stoisko uzupełniają dalsze wyroby jak „Łom słodowy”, „Mentomalt”, proszek

do pieczenia „Dawa” i t. d.

Tuż obok prezentuje nam „Artur Gaede” z Poznania swe doskonale soki owocowe, dalej cukierki, a szczególnie cukierki eukalyptusowo-mentolowe na kaszel i chrypkę. Drugi dział stanowią konjaki i wódki, wśród których zajmują naczelną miejsce krople żołądkowe „Herbawit”.

Firma Karol Ribbeck, Poznań wystawia swe znane wina gronowe a jako specjalność doskonale wina węgierskie.

Naprzeciwko znajduje się stoisko firmy „Kornowit” z Kórnika, wytwórni win owocowych, gdzie nietrudno się przekonać, że odpowiednio przyrządzone wina owocowe odznaczają się miępowszednim smakiem i aromatem.

Firma „Karmel” z Poznania skupia na swem stoisku wyroby kilku przez nią reprezentowanych firm, a więc przedewszystkiem lecznicze sucharki, jak dietetyczne dla chorych na organy oddechowe, wegetaryczne dla otyłych i reumatyków, karlsbadzkie, Grahama i glutenowe dla chorych na cukrzycę, sucharki z emulsją dla dzieci i rekonwalescentów i inne. Wyroby te, jak i biszkopty, keksy itd. pochodzą z firmy Bracia Błaszczak, W. Piekary (Śląsk). Higieniczne opakowanie i wysoki gatunek są ich głównymi cechami. Dalej widzimy tam doskonale cukierki śmietankowe z fabryki wileńskiej W. Kirillo-Stacewicz, tak zwane popularnie „Krówki Wileńskie”. Wreszcie nęca tam wzrok i podniebienie wyborne wędliny małopolskie.

Na stoisku „Laboratorium T. Splitt” podziwiamy jeszcze piękne pieczarki z hodowli pieczarek „Champol” w Poznaniu, aby na tem zakończyć przegląd działu spożywczego.

Porcelana artystyczna

(ac) W hali 17, t. zw. „Pałacu Targowym”, wśród innych ciekawych rzeczy, na szczególną uwagę zasługuje piękna porcelana malowana ręcznie przez p. prof. Kozłowską z Poznania-Staroleki.

Pani Kozłowska, która jest uczennicą Mr. Petit'a z manufaktury francuskiej w Sévres, zdobyła sobie swą porcelaną pełne uznanie już na Powstającej Wystawie Krajowej, obecnie jednak pokaz ten jest o tyle ciekawszy, że malatury wykonane są na porcelanie krajowej (Cmielów-Chodzież), która w międzyczasie zdołała doścignąć, pod względem gatunku, porcelany zagraniczne.

Między innemi widzimy tam wspinała zastawę, talerze, talerzyki ozdobne, dalej piękny zbiór filiżanek, wazoniki, garnitury do tytoniu. Wszystko to wykonane w stylu nowoczesnym lub też dawniejszym.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

Bilans Banku Polskiego. — Dalszy spadek obiegu pieniężnego. Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę września wykazuje wzrost zapasu złota o blisko 0,1 milj. zł do 473,3 milj. zł, natomiast spadek stanu pieniędzy zagranicznych i dewiz o 5,3 milj. zł do sumy 74,9 milj. zł. Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 14,8 milj. zł do 766,6 milj. zł, przyczem portfel wekslowy obniżył się o 14,2 milj. zł do 620,1 milj. zł, a pożyczki, zabezpieczone zastawami — o 4,6 milj. zł do 97,0 milj. zł, natomiast portfeli biletów skarbowych zdyskontowanych powiększył się o 4,0 milj. zł do 49,5 milj. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o blisko milion złotych do sumy 48,2 milj. zł. Stan papierów procentowych własnych powiększył się o 2,7 milj. zł do 13,0 milj. zł, zaś papierów funduszu zapasowego — o 1,9 milj. zł do 92,8 milj. zł. Wzrost ten obu portfeli papierów wartościowych nastąpił wskutek subskrybowania przez Bank 6 proc. Pożyczki Narodowej w kwocie 5 milj. zł, która została całkowicie wpłacona. Pozycja „inne aktywa” obniżyła się o 2,6 milj. zł do 156,2 milj. zł, natomiast pozycja „inne pasywa” wzrosła o 1,3 milj. zł do 317,0 milj. zł. Natychmiast platne zobowiązania zwiększyły się o 15,8 milj. i wynoszą 188,2 milj. zł. Wreszcie obieg biletów bankowych, wskutek wyżej przedstawionych zmian na poszczególnych rachunkach, obniżył się o 34,3 milj. zł do sumy 966,0 milj. zł. Pokrycie złotem, wobec spadku łącznej sumy obiegu biletów i stanu natychmiast platnych zobowiązań, uległo zwiększeniu, podnosząc się z 44,13 proc. do 44,91 proc. i przekraczając normę statutową o blisko 15 proc.

(k) **Pierwsza rozprawa przed sądem kartelowym** odbędzie się w Warszawie w pierwszej połowie października rb. Na porządku obrad znajduje się sprawa rozwiązanej kartelu cementowego. Przewodniczącym sądu kartelowego będzie prezes Sądu Najwyższego p. Giżycki. Pierwsze niejawnie posiedzenie sądu odbędzie się w dniu 27 bm. Sprawa ta, jako pierwsze zastosowanie postanowień ustawy kartelowej o sądzie kartelowym, budzi wielkie zainteresowanie. Orzeczenie sądu jest ostateczną.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ograniczenie egzekucyj.** Izby skarbowe oraz urzędy skarbowe zostały okólnikiem min. skarbu Nr. 34167/4/33 upoważnione do prowizorycznego ograniczenia egzekucyj podatku od obrotu za rok 1932 do kwot zaproponowanych przez Komisję Szacunkową we wniosku przesłanym komisji odwoławczej — do czasu wydania decyzji na to odwołanie. Równocześnie z ograniczeniem egzekucyj podatku od obrotu za rok 1932 należy odpowiednio ograniczyć wysokość zaliczek na rok 1933 wpłacanych w wysokości ustalonej na podstawie obrotów za rok 1932. (b)

Stosunki handlowe z zagranicą

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu jest do przejrzania spis firm czeskich w akcjach, pragnących nawiązać stosunki handlowe z Polską.

Firmy, interesujące się nawiązaniem stosunków handlowych z Chinami, zechcą się zgłosić do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, pokój 2.

Delegacja kupców w Toruniu składa wieniec pod pomnikiem Kopernika (p. sprawozdanie o zjeździe kupiectwa polskiego w Toruniu).

Co wystawia leśnictwo?

W przedziale dla leśnictwa wystawia Zakład Doświadczalny Lasów Państwowych w Warszawie, Zakład Urządzania Lasów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz Zakłady Botaniki Leśnej i Systematycznej, Fitopatologii oraz Inżynierii Leśnej Uniwersytetu Poznańskiego.

Zakład pierwszy uwzględni nasienie, hodowlę i ochronę lasów, rezerwaty, parki narodowe jak i badania nad sprężystością i wytrzymałością drewna. W bardzo szczegółowy sposób starał się p. inż. Hausbrandt zobrazować badanie w poszczególnych działach. Dlaczego i po co przysyłają nasienie do Zakładu? Dlatego, ażeby zanalizować je pod względem energii i siły kiełkowania i zbadać jakość gatunków.

W stoisku spostrzegamy młodą sosnę z rozmaitym rodzajem szyszek, — Otóż szyszka rozczepiona (3 letnia) to ta, która sieje już nasiona. Nasiona te segreguje się na gatunki, oczyszcza z niepotrzebnych dodatków mineralogicznych i już czyste wkłada się do specjalnych szklanych kiełkowników (Jacobsena). Nasiona, które w dniu czwartym rozpoczynają kiełkować, nadają się do siewu, nasiona natomiast chore kiełkują później lub wcale. O wyniku analizy zawiadamia Zakład nasienie.

W pozostałych działach spostrzegamy próby sadzenia sosny w dolinkach, w pasach przepływowych, pasach zdarzanych, wyhodowane sosny roczne, dwu- aż do pięciorocznych, rodzaje gleby leśnej i zdjęte z niej profile. Fotografie wskazują nam sposób walki ze szkodnikami za pomocą opylania drzew gazem zw. choinitem. Zniszczone okazy zaś drzew ilustrują nam niszczycielską pracę sówki-chojnowki jak i korników. W końcu spostrzegamy zdjęcia maszyn do badania sprężystości i wytrzymałości drewna, a na stole próbki badanych drzew z zaznaczeniem w kilogramach siły potrzebnej do ich złamania.

Zakład Urządzania Lasów S. G. G. W. (prof. inż. Jedliński) wystąpił na wystawie nader okazale. Oko nasze spoczywa w jednym ze stoisk na samych wykresach. Gdy się im bliżej przypatrzymy, przekonamy się, że ich wartość naukowa jest duża i pożyteczna. Zakład Urządzania Lasów stara się na podstawie badań zwiększyć wydajność, dochodowość i opłacalność produktów. Opracowuje w tym celu nowe metody urządzania lasów, pomiaru drzew i drzewostanów oraz pomiaru przyrostu, pogłębia przyrodnicze podstawy wiedzy leśnictwa, upraszcza i udoskonala prace techniczne. Rozłożona na stole bogata literatura i duża ilość manuskryptów gotowych do druku potwierdza skutecznie żywotność Zakładu.

Uniwersytet Poznański wystawia w dziale leśnictwa olbrzymie zbiory najrozmaitszych próbek drzew (prof. inż. Rafalski), roślin leśnych, mchów, porostów i grzybów (prof. dr. Stecki i dr. Zaleski). Fitopatologia obrazuje na okazach charakterystyczne choroby drzew.

Ciekawy jest przekrój przez jodłę, który stwierdza jej niesamowity wiek aż 372 lat. Wykiełkowała za czasów Zygmunta II Augusta w r. 1557. Pamięta koronację Henryka Walezego, widziała Sobieskiego, wyruszającego na wyprawę wiedeńską, przeżywała rozbiory Polski aż w r. 1929 doczekała się własnego ścięcia. Liczne fotografie flory leśnej i modele maszyn dopełniają całości wystawy.

DR. W. RAK.

Komunikaty „Rozwoju“

Żydzi niemieccy w Poznaniu

Żydowska rodzina Pakulów z Berlina znalazła schronienie u pewnego obywatela przy ul. Dąbrowskiego, który na skutek interwencji „Rozwoju” i właściciela domu, Żydom usunął. Obecnie Pakula zamieszkał jako sublokator u Niemki Borowiczowej, ul. Działyńskich 10, m. 9. Nie wiemy, czy interwencja nasza i w tym wypadku poskutkuje, w każdym razie ostrzegamy tak właścicieli domów jak i lokatorów przed wydzierżawieniem Żydom lokali handlowych, mieszkań czy pokoi. Swoi cierpią głód i nędzę, a przybysze żydowskie, jak ów Pakula, będą odbierali Polakom pracę i chleb, wskutek naszej krótkowzroczności. Nadmieniamy, że Pakula, nie posiadający obywatelstwa polskiego, zabiega tutaj o możliwość handlowania.

Przeostrogą pod adresem właścicieli domów

Korzystne rzekomo oferty żydowskie na dzierżawę lokali handlowych, nie przynoszą właścicielom domów spodziewanych, długotrwałych korzyści. I tak donoszą nam, że pewna właścicielka domu przy Starym Rynku, która wydzierżawiła lokal handlowy Żydowi na korzystnych warunkach, dziś gorzko tego żałuje, ponieważ Żyd od dłuższego czasu czynszu nie płaci, a pominawszy wstyd i hańbę, jaką poniosła przez napiętnowanie w prasie, przysporzył jej jeszcze dużo kłopotów. Taki sam los zgotują Żydy i innym właścicielom kamienic, o których wiemy, że tylko dla chwilowych korzyści wydzierżawiają im lokale i mieszkania.

Akceja osiedleńcza

Ostatnie starania nasze za pomocą prasy o osiedlenie kupców i rzemieślników polskich na Kresach, nie były daremne. Zainteresowany ogłoszeniem pewien kupiec i działacz społeczny w jednym z tutejszych miast nietylko sam udaje się na Kresy, lecz zwerbował w tym celu jeszcze kilku innych kupców i rzemieślników. Element z dzielnicy zachodnich, tak bardzo pożądaną dla wzmocnienia życia narodowego na rubieżach Polski, powinien żywiej niż dotąd zainteresować się akcją osiedleńczą, ponieważ, jak nas zapewniają, ludzie zabiegliwi i pracowici znaleźć tam mogą wdzięczne pole pracy.

Zw. Samoobrony Społecznej „Rozwój”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 26.

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

58 nowych pism w Polsce.

W okresie lipca i sierpnia rb. powstało w Polsce 58 nowych pism, z czego 9 tygodników, 2 dwutygodniki, 12 miesięczników, 1 dwumiesięcznik, 1 kwartalnik, 8 innych czasopism i 23 jednodniówki.

Wśród nowopowstałych pism mamy aż 2 organy Polskiej Partii Narodowo-Socjalistycznej, a mianowicie tygodnik „Blyskawica” w Katowicach, założony w sierpniu r. b. i tygodnik „Swit” w Pabjanicach, założony w lipcu rb.

Szczątki mamuta znalezione pod Słomnikami.

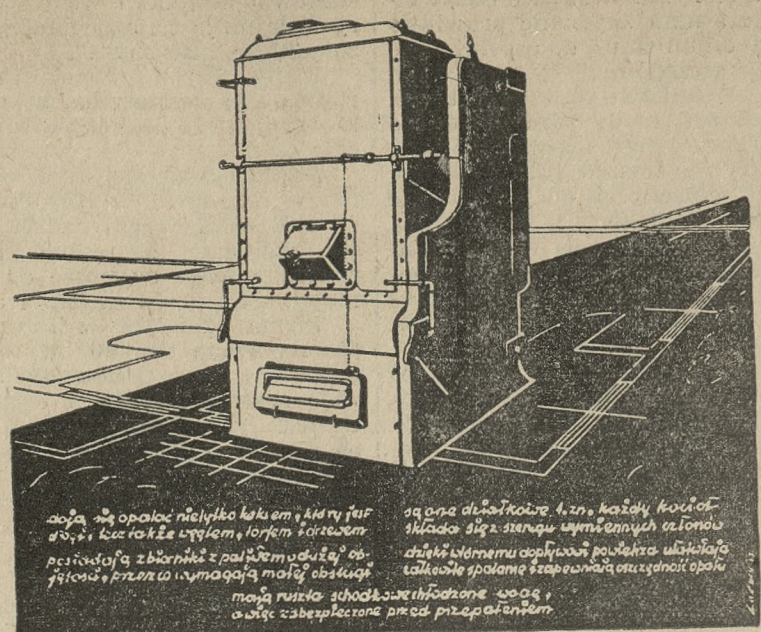
Podczas budowy kolei Kraków - Miechów koło Słomnik wykopano doskonale zachowane szczątki kośćca mamuta, które znajdowały się na głębokości około 10 metrów wśród nagromadzonych licznych głazów narzutowych z epoki lodowej. Szczątki mamuta złożono w muzeum archeologicznym Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

27 Loteria Państwowa

Table of lottery numbers for the 27th National Lottery, including sections for 5 classes, 2000 zł, 1000 zł, and 250 zł prizes.

Table of lottery numbers for the 27th National Lottery, including sections for 250 zł prizes and a section for the afternoon draw (Ciągnięcie popołudniowe).

STARACHOWICE

Oglądać można na Wystawie w Poznaniu "PRZYRODA, ZDROWIE i OPIEKA SPOŁECZNA" w hali Nr. 13

Na temat obniżki taryfy osobowej kolei

Z kół czytelników piszą nam, co następuje: Ministerstwo komunikacji oficjalnie podało do wiadomości, że ogólnej obniżki taryfy osobowej na kolejach nie będzie...

SPORT Lekka atletyka

SMP Okręg i Warta B 74 :68 . SMP zebrałszy doskonałych zawodników ośrodków prowincjonalnych, pokonało "Wartę" nie bez szczęścia. Mianowicie przy powtórzeniu sztafety 4x100 m, zawodnik "Warty" Spychała, zerwał ścięgno...

Tennis

Mistrzostwo pań w turnieju w Montreux zdobyła Niemka Krahwinkel bijąc w finale Payot (Szwajcaria) 6:8, 6:1, 6:1.

Powodzenie Cyrku Staniewskich

Ostatnie przedstawienia Cyrku Staniewskich odbyły się przy zupełnej wypelnieniu widowni, przyczem wiele osób zmuszonych było odejść od kasy z powodu braku miejsc.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— Cz. N. Drawsko. Równowartość 2 152,50 zł. Waloryzacja, zależnie od różnych okoliczności, od 18% do 100 procent; na króciutkie, bez jakichkolwiek szczegółów zapytanie, nie możemy odpowiedzieć dokładniej. (K)

— K. M. K. Należność razem z odsetkami, przeliczona na 15% równowartości, wynosi 421,50 zł. (K)

RADJO

Wtorek, dnia 26 września 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 12.25 (Warszawa); godz. 13.05 płyty gramof.; godz. 14.00 notowania giełdy; godz. 18.15 tr. z Katowic i Warszawy; godz. 19.35 program teatrów pozn. i Radjostacji; godz. 19.04 (W); godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 (W); godz. 22.00 sygnał czasu — kom.; godz. 22.15 muzyka tan. z kaw. „Esplanade“.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 muzyka z płyt; godz.

12.35 dziennik południowy; godz. 14.55 muzyka z płyt; godz. 16.00 muzyka lekka w wyk. zespołu Górzyńskiego; godz. 17.00 „Skrzynka pocztowa“; godz. 17.15 koncert solistów: Henryka Laniewska (śpiew) i Janina Ochlewska (fort.); godz. 18.15 odczyt z cyklu „Polska współczesna“; godz. 18.35 koncert orkiestry symf. P. R.; godz. 19.40 „Na widnokręgu“; godz. 20.00 koncert ork. symf. P. R.; godz. 20.50 dziennik wieczorny; godz. 21.00 „Bieżące wiadomości rolnicze“; godz. 21.10 recital fortepianowy Henryka Sztompki; godz. 22.00 muzyka taneczna (w przerwie wiadomości sportowe).

Programy zagraniczne: Budapeszt (550 m) 19.30 słuchowisko, 21.45 gramofon, 23.00 muzyka cygańska; Praga (489 m) 21.00 koncert pod dyr. A. Dolżyckiego, 22.15 muzyka taneczna; Beromunster (459 m) 20.00 „Dama pikowa“ op. Czajkowskiego; Mediolan (501 m) 20.30 „Wesoły wieśniak“ opt. Falla; Rzym (441 m) 20.45 koncert; Koenigswasserhausen (1635 m) 21.00 muzyka taneczna; Paryż (1724 m) 20.30 koncert symf.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

ś. p.

Jan Machciński

obywatel ziemski

po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Panu, opatrzony św. Sakramentami, dnia 23 września 1933 r., przeżywszy lat 69.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się we wtorek, 26 bm. o godz. 9,30 w kościele Serca Pana Jezusa na Jeźycach, pogrzeb tegoż dnia o godz. 16-tej z kaplicy cmentarza Jeżyckiego, o czym zawiadamiają

dg 1546

pogrążeni w głębokim smutku

Poznań, 25. 9. 1933. **synowie, synowa i wnuk oraz rodzina.**

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak. Poznań, Plac Nowomiejski 10. tel. 10-46.

W sobotę, 23 września 1933 zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, nasz najdroższy i najtroskliwszy ojczulek, ukochany teść, brat, szwagier i stryj, ś. p.

Józef Rakocy

przeżywszy lat 50.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 26 b. m., o godz. 4 po południu z domu żałoby, Romana Szymańskiego 7, na cmentarz świętomarciański przy ul. Bukowskiej. Msza św. z wigiljami nazajutrz o godzinie 8,30 rano, w kościele św. Marcina, o czym donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.

dz 1553

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał“ Towarowa 25. Tel. 31-80.

W niedzielę, dnia 24 września 1933 r. po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, teść, dziadek, brat i wuj, ś. p.

Antoni Węclawski

w 67 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w środę, 27. b. m., o godz. 16 z kostnicy św. Józefa na cmentarz przy ulicy Bukowskiej, o czym zawiadamiają

w ciężkim smutku pogrążeni

żona z rodziną.

zg 19961

Poznań, ul. Półwiejska 28.

Wszystkim, którzy raczyli oddać ostatnią przysługę najdroższej naszej córce, ś. p.

Doni Zakrzewskiej

wszystkim, którzy zechcieli nadesłać kwiaty na Jej trumnę i którzy okazali nam współczucie i życzliwość w ciężkiej naszej żałobie, składamy najserdeczniejsze

podziękowanie.

zg 19959

Janostwo Zakrzewscy z synem.

W Łodzi, 25 września 1933 r.

Dnia 24 września wieczorem po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, zasnął w Bogu, zaopatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany i troskliwy ojciec, brat, teść, dziadek, stryj i wuj, ś. p.

Edwin Jahnke

profesor Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu, odznaczony złotym krzyżem zasługi.

W ciężkim smutku pogrążeni

Poznań, Bydgoszcz, Chociebuż. **żona, dzieci, wnuczki i rodzina.**

Pogrzeb odbędzie się w środę, o godzinie 5 z domu żałoby przy ul. Ratajczaka 40. Mszę żałobną odprawi się w kościele św. Marcina, w czwartek, o godz. 9,30.

zg 19963

A TERAZ KOCHA MNIE BARDZIEJ NIŻ KIEDYKOLWIEK

Hallo! Dzieńdobry
Wiesz, posprzeczałem się z Jerzym. Co takiego? — Telefonowałam trzy

razy w zeszłym tygodniu mówiąc, że będzie do późna pracował... tymczasem okazało się, że był w „Klubie Bambula“ z tą ładną blondyneczką z jego biura. Strasznie się tym przejęłam... Tego dnia fryzjer mój poradził mi używać Kremu Tokalon zapewniając, że uzyskam w ciągu 3-ch dni nową, białą skórę... Czy mi uwierzysz, że w końcu tygodnia Jerzy powiedział, że nigdy nie widział mnie tak ładną i młodą od dnia naszego ślubu — przed 10-u laty. Kochany głupek! Jest we mnie bardziej niż kiedykolwiek zakochany. Jestem pewna, że zupełnie zapomniał o tej blondynce. Naprawdę zawiądzam to Kremowi Tokalon. Jeśli go jeszcze nie używała, kup zaraz słoik. Znakiem paryski Krem Tokalon, kolor biały (nie tłusty), zawiera świeży krem i oliwę, połączone ze składnikami wybielającymi, ściągającym i wzmacniającym skórę. Wnika momentalnie do por, rozpuszcza węgry, które same odpadają, i ściągają rozszerzone pory, wybiela i udelikatnia najciemniejszą i najbardziej szorstką skórę. Nadaje skórze w ciągu 3-ch dni nieopisaną świeżość i piękno, niemożliwe do osiągnięcia żadnym innym sposobem.

zg 5566

Z gotówką

12 — 15 tysięcy zł

szukam rutynowanego fachowca celem otworzenia żywotnego interesu. Oferty Kurjer Poznański pod zg 19 958

Dla adwokata

okazynie lokal na kancelarię 3 pokoje, powiatowe miasto, rynek (po kilkudziesięcioletniej kancelarii). Dzierżawa 100 zł mies. od 1 listopada. Oferty Kurjer Pozn. zg 19 957

Zamienię

pierwszorządny, rentowny dom

w zachodniej części Berlina na podobny w dużym mieście w Polsce. Oferty pod: E. L. Postamt W. 35 Berlin, Körnerstrasse 7. ng 5 574

SEKRETARKA

do bezpośredniej dyspozycji właściciela poważnego przemysłu poszukiwana. Najważniejszym warunkiem jest bezwzględna rutyna w stenografii polskiej i niemieckiej i pisaniu maszyną. Poza tem wymaga się samodzielności w redagowaniu korespondencji, szybkiej orientacji, dobrej pamięci, znajomości księgowości i spraw handlowych. Tylko panie godne zaufania, niezależne, odpowiadające podanym wymaganiom zechcą się zgłosić do „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod „Sekretarka“. Pg 4 630-39,4

LOSY

I. klasy 28-mej Loterii Państwowej już nadeszły!

Nowa, świetnie przeprowadzona reorganizacja loterii wykazuje następujące zmiany:

- 1) klasa piąta zniesiona,
- 2) ilość wygranych w klasie 1-szej, której ciągnięcie rozpocznie się 19 października r. b., — zwiększona o 50%, liczy obecnie 12 tysięcy na ogólną sumę 1 595 200,— zł.

W klasie IV-tej główna wygrana wynosi

1.000.000 złotych, względnie 2 miliony zł

Przez wzgląd na liczne wysokie wygrane, jakie dotychczas padły w mej kolekturze, śmiało zachęcić mogę Szanownych Graczy do nabycia losów w tej najstarszej poznańskiej kolekturze, która słusznie uznana została za jedną z najszcześniejszych w całej Polsce.

Zlecenia pocztowe załatwiam odwrotnie.

STEFAN CENTOWSKI Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Tel. 24-94.

POZNAŃ, plac Wolności 3.

P. K. O. 203 154

W sobotę, dnia 23 września rb. zmarł niespodzianie, ś. p.

Bolesław Szczurkiewicz

b. długoletni dyrektor Teatru Polskiego w Ogrodzie Potockiego w Poznaniu.

Przedwcześnie Zmarły, którego zgon prawdziwą okrył nas żalobą, niezmiernie położył zasługi około sceny poznańskiej i rozwoju kultury narodowej. dg 1554

Ofiarną działalność Jego zachowamy na zawsze w wdzięcznej pamięci.

Teatr Polski w Ogrodzie Potockiego
Spółka Akcyjna w Poznaniu.

„Pomoc“

Spółdzielnia Budowlana w Poznaniu.

Dnia 23 września br. zmarł członek Bractwa naszego, ś. p.

Józef Rakocy

Członek Komisji Wymiarowej Bractwa Kurkowego.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 26 bm. o godzinie 16-tej z domu żałoby przy ul. Romana Szymańskiego 7, na cmentarzu par. św. Marcjńskiego przy ul. Bukowskiej. Szan. Członków prosimy o liczny udział w pogrzebie, zaś Członków Straży Honorowej wzywamy obowiązkowo do stawienia się w mundurze bez broni.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd

Pg 4630-39.5

Bractwo Kurkowe w Poznaniu, zał. 1253 r.

W naszym nowocześnie urządzonym skarbcu zainstalowaliśmy obecnie najnowsze urządzenie kontrolne (trezoroskopy) na wzór tego rodzaju urządzeń w skarbcach banków zagranicznych i polecamy klienteli naszej

wydzierżawienie schowków

za opłatą począwszy od zł 6,— rocznie — zależnie od wielkości schowku.

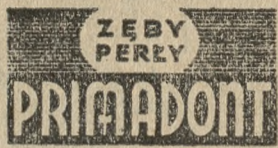
Bank Związku Spółek Zarobkowych

Pr 4 626-38.146

Gorzelań - kasjer

dobry fachowiec lat 34 szuka posady od zaraz.

Wincenty Janecki, Skrwilno pow. Rypin. zg 19 962

nr 5 565

Dwa siedmiopokojowe mieszkania

zaraz Sew. Mielżyńskiego 1, lift w kamienicy. Zgłoszenia Plac Nowomiejski 1a, przy kaplicy. Gospodarz. zg 19 953

Wszystkich, którzy posiadają jakiegokolwiek informację o obecnym miejscu pobytu **Jadwigi z Wrzesińskich Strupczewskiej**, urodzonej 16 lutego 1898 roku w Kieleckim, córki Bronisława i Stanisławy z Jezirowskich małżonków Wrzesińskich, ostatnio w roku 1920 w miesiącu wrześniu zamieszkałej w gubernii Jekaterinosławskiej w Chorcyku, obecnie Rosja Sowiecka, uprasza się o podanie takowych do **Konsystorza Ewangelicko - Reformowanego w Wilnie**, ul. Zawalna nr. 11. ng 5 182

W sprawie odroczenia wypłat nad majątkiem firmy **Balta wiaś. Brzeski i S-ka** wyznacza się termin na dzień **7 października 1933 r.**, o godz. 11 w gmachu tutejszego Sądu, pokój 29 celem rozpatrzenia wniosku dłużniczek o otwarcie postępowania układowego. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. **Poznań, dnia 20 września 1933 r. Sąd Grodzki.** ng 5 181

Dzierżawa sali miejskiej

Magistrat miasta **Miejskiej Górki**, powiat rawicki wydzierżawia z dniem 1. 1. 1934 salę miejską przeznaczoną dla celów restauracyjnych wraz z mieszkaniem i ubikacją bufetową.

Sala Miejska, w której odbywają się wszelkie imprezy miejscowe przylega do urzędzeń i okopów Strzelnicy najnowocześniejszej pobudowanej.

Zgłoszenia poważnych reflektantów przyjmuje do dnia **15. 10. 1933 r.** dg 1548

Magistrat miasta Miejska Górka.

60 licytacja buhajów rozplodowych

odbędzie się w **środe, dnia 11 października 1933** na terenie Targów Poznańskich w Poznaniu.

Otwarcie wystawy o godz. 8-mej, początek licytacji o godz. 11-tej. Droga licytacji sprzedanych będzie około **40 buhajów z pierwszorzędnym obór zarodowych**. Katalog otrzymać można w Sekretarjacie Towarzystwa lub w dniu licytacji na miejscu. ng 5 567

Wielkopolskie Towarzystwo Hodowców bydła nizinnego czarnobiałego
Poznań, ul. Mickiewicza 33.

Obwieszczenie.

W myśl warunków pożyczki z roku 1927 emitowanej przez miasto Poznań w obligacjach na okaziciela, umorzenie pożyczki winno nastąpić w ciągu 15 lat w drodze albo losowania albo dobrowolnego wykupu. Losowanie mające się odbyć poraz pierwszy we wrześniu 1933 nie odbyło się, a potrzebne na umorzenie obligacje na sumę nominalnych 326 800,— zł nabył Zarząd stoł. miasta Poznania w drodze dobrowolnego wykupu. Numery dobrowolnie wykupionych obligacji są następujące:

Litera A. Nr. 2061/64, 2068/69, 2086/91, 2368, 3176, 3429/32, 3453/96, 3509/10, 3514, 3526, 3534/45, 3854/8, 4164, 5006, 6803/30, 6868/77, 6881/4, 6888/6904, 6942/7060, 7201/13, 7476/7505,	$\frac{4}{44} \frac{2}{2} \frac{6}{12} \frac{4}{5} \frac{4}{28}$
--	--

7551/57, 7560/9 — 323 sztuk à 1 000,— zł — 323 000,— zł

Litera B. Nr. 1010/11, 1401/4, — 6 sztuk à 500,— zł — 3 000,— zł

Litera C. Nr. 5901/3, 5913/17 — 8 sztuk à 100,— zł — 800,— zł

Poznań, we wrześniu 1933 r. razem 326 800,00 zł
ng 5 575/6 **Zarząd stoł. miasta Poznania.**

W sprawie odroczenia wypłat nad majątkiem jawnej spółki handlowej **Szafrańek i Roszczyk w Poznaniu** wyznacza się termin na dzień **28 września 1933 r.**, o godz. 11.30 w gmachu tutejszego Sądu, pokój 29. **Poznań, 20 września 1933 r. Sąd Grodzki.** ng 5 180

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Salonik
różowy dywan, lustro biurowe damskie, meble kuchenne, szafa. Tuzego Maja 3, m. 4. zg 68 798/9

Doberman
młode, rasowe sprzedam kilka sztuk. Zurowski, Racznińskich 5/8 przy placu Bernardyńskim. Tel. 1087. Pg 4606-58.118

Swetry
Pulowery, Kamizelki, Bluzki, Ponczochy, Rekawiczki, Bielizna damska, męska, dziecięca, polecia L. Szalcewskiej, Poznań, Stary Rynek 89, Wielki wybór. — Ceny bardzo niskie. zg 68 346

Antyki
wielka wyprzedaż. Poczta 22. Pg 4 616-56.466

Sprzedany
plac budowlany przy Grudzieńcu blisko Alei Wielkopolskiej. — Wielkość ca 1100 m². Łaskawe oferty pod dg 1 530

Meble najtaniej A. Baranowski
Poznań, Pogórna 13. Pg 3122-23.59

Meble Bracia Pohl Jezuicka 1
własnego wyrobu najlepsze najtaniej. zg 66 168

Pianina Bettinga
sprzedajemy po starych cenach, gdyż od najbliższej pieciokrotna podwyżka cla. Ratajczaka 28 zg 66 772

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 3728-33.97

Podarki okazyjne
największy wybór „Lamus” ul. Ratajczaka 1 Pg 4514-56.422

Meble kupuj wprost od rzemieślnika
Wiedź Wystawę Zdrowia i Hygieny w Poznaniu — oddział mebli, wieża Górnosłaska. zg 64 654

Meble najtaniej u Bakosia ul. Wenecjańska 1
Most Chwaliszewski przy Krzyżu. zg 68 483

Skład
weśli przy ul. Polnej 20 sprzedam zg 67 392

Samochód
kabinowy, mało używany okazynie. Radomski Dąbrowskiego 32 zg 68 274

Parcela
narożnikowa parcela (ogród) obie przy ul. Opalenickiej w pobliżu Grodzkiej. Informacje telefon 3822 zg 67 063

Sypialnie
solidne, stylowe, tania wyprzedaż stolarnia. Kwiatowa 6. zg 67 610

Mleczarnia
4 ubikacje mieszkalne, obszerna stajnia, nadająca na wszelki interese zaraz na sprzedaż 7 kilometrów od Poznania, 2 minuty od stacji, cena 20 tysięcy, wpłaty 16 000. Posrednicy wykluczeni. Adres Kurjer Poznański zg 68 480

Sprzedam
(wille w Ostrowie z ogrodem 16 ubikacji 5 pokojowe wolne mieszkanie. Cena 25, wpłaty 13, reszta długoterminowa hipoteka. Jurgo, Ostrów, Wlkp. Gimnazjalna 2. zg 68 497

Skład
blawarów najlepsze położenie Grodzkiej przy ul. Szerokiej. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 68 598

Najszczęśliwsze
kasy pierwszej klasy nabyć można tylko w kolektynie Kedzory. Sieroca 5/8 narożnik Nowej Dużej wygranych po 10 000; 5 000; 3 000; 2 000 zł. zg 68 567

Baczości!
drzewo olśniewowe mkw 11.50 zł, skład węgla. Chelmońskiego 19. zg 68 472

Fortepian
dobrze utrzymany na sprzedaż. Fr. Ratajczaka 11a, wejście 4, m. 73. zg 68 618

Skład
owocowy, dobrze zaprowadzony w Gnieźnie sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zg 68 781

Kawiarnia
w śródmieściu z powodu wyjazdu tania do sprzedania. Adres wskaże Kurjer Pozn. zg 68 779

Motor
AEG 25 konny mało używany sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 66 274

Fortepian
Irmler ładny, duży ton, okazynie sprzedam Antykwarjat, Woźna narożnik Mostowej. zg 68 552

Gabinet męski Pokój stołowy, Sypialnię
korzystnie sprzedam Antykwarjat, Woźna narożnik Mostowej. zg 68 551

Skład
towarów krótkich, 2 pokojowe mieszkanie, ewent. bez towaru sprzedam. Marsz. Pocha 167 — Widemarński. zg 68 586

Samochód
Chevrolet okazynie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zg 68 677

Fortepian
tania sprzedam. Patrons, Jackowskiego 19, wejście 3, m. 31. zg 68 665

Maszynę
Singers, damska, okragłe czółenka, Słowackiego 23, m. 10. zg 68 642

Piec
przemysłowa, kalfowy, kominek i różne meble sprzedam tania. — Wyspiańskiego 10, m. 7. zg 68 622

Meble używane
wszelkie komplet i pojedynczo sprzedaje, kupuje okazynie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. zg 68 763

Motor Diesel
bez kompresor przy 300 obr — 30 km przy 400 obr. 50 km na sprzedaż. Ogłanianie w ruchu do dnia 30. 9. br. Oferty Kurjer Pozn. zg 68 734

Westfalję
4 m do nawozów jak nowa sprzedam za 750 zł. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 66 273

Duży śpichrz w Koźminie
z ubikacjami na biura, magazynem parterowym do sztucznych nawozów, stajnia, wozownia oraz placem z ogrodem, po byłym „Rolniku” korzystnie na sprzedaż. Oferty Bank Związku Spółek Zarobkowych Sp. Akc. Poznań, Plac Wolności 15. Pg 4 628-38.159

Domek
z ogrodem sprzedam 2 500. Oferty do Kurjera Pozn. zg 68 721

Fortepian
Manda, śliczny ton sprzedam. — Aleje Marcinkowskiego 11, Opiełkowska. zg 68 700

Nie 30% Nie 20% Nie 10%
obniżamy — tylko zupełnie tania sprzedajemy — Termosy — Lampy — Czajniki — Serwisy kawowe — Serwisy obiadowe — Calkowita wyprawy — jedynie uńca Wroniecka 24 Hurtownia Porcelany (tylko podwórze). zg 68 807

Maszynę
do pisania tania. Szkolna 78 — m. 8. zg 68 621

Bernardyn rasowy
(suczka) 17-miesięczna, czujna, ostro, z powodu wyjazdu sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 66 441

Parcelę
przy Alejach Wielkopolskich, przy tramwaju, korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 68 817

Lornetkę Zeissa
ośmiokrotna tania sprzedam. — Św. Marcj 22, mieszczk. 7. zg 68 812

Jamniki
młode Wespoma 12-7. zg 68 811

Futro
damskie braz, seal tania 175.— Zupańskiego 13, m. 3 zg 68 702

Harmonjum
12 register, Kłasztorna 4, I. piętro. zg 38 387

5 KUPNA

Motor
18 lub 20 konny z generatorem oraz mlynek udarowy lub „odolny” do posiadu kupie Ed Staniszwski Krotoszyn. dg 1485

Plandecke
używana, lecz dobra 6x5 kupie. Oferty Kurjer Poznański zg 67 657

Parę koni
młode, silne, możliwe kare kupie Zurowski, Racznińskich 5/8 przy placu Bernardyńskim, tel. 1087. Pg 4607-58.117

Bibliotekę
150 cm kupie Oferty Kurjer Pozn. zg 67 828

Gieźarówkę
1-3 tonnowa, rocznik 1928/30, wzamian dam piłę taśmowa (80-ka), prawie nowa. Oferty opisem Kurjer Pozn. zg 66 442

Łóżeczko
dziecięce, metalowe Oferty Kurjer Pozn. zg 68 601

Cieźarówkę
2-3 tonn kupie za gotówkę. Nowy Młyn parow- Lubasz, pow. Czarków. zg 68 506

Dywan perski
duży kupie. Oferty Kurjer Pozn. zg 68 668

Okretkarke
gotówka kupie. Oferty Kurjer Pozn. zg 68 652

Składu
poszukuje w centrum, najchłodniejszej branży papierniczej. Zgłoszenia Różana 4a, m. 17. zg 68 647

Kupię
dom ziemia lub bez do 20 000 wpłaty 15 000. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 68 631

Lokomobilę
kupię 8-10 powierzechni ogrzewalnej do remontu. W. Szumacher, Poznań Osiedle 123. ng 5 570

Motocykl
350 kub kupie za gotówkę Oferty Kurjer Pozn. zg 68 810

Maszynę
damska używana kupie za gotówkę, zaraz Oferty Kurjer Pozn. zg 68 808

Maszynę
do pisania walizkowa lub biurowa kupie. Oferty Kurjer Pozn. zg 68 845

6 KAMIENICE

Kamienicę
nowa sprzedam, zamieni właściciel Oferty Kurjer Pozn. zg 68 509

Nieruchomość
Poznaniu, blisko Starego Rynku domy mieszkalne, budynki przemysłowo-handlowe, obszerne podwórze do sprzedania. Zgłoszenia reflektantów Kurjer Pozn. zg 68 666

Zamiana na Poznań
Wille-pensjonat w Zakopanem, dochodowa całkowicie umebłowana nowa wozna od podatków w cenie 80 000 sprzedam lub zamienie na kamienicę (polowe) lub wille w Poznaniu Oferty prozocznie Warszawa, ul. Hoża 20 mieszkanie 5. ng 5 573

Przyjechałem
z Niemiec by sprzedać spiesznie dom bez długu piętrowy, składam ogródem w rynku Murwaniej Goślinie — Kietzmann Kepno Wielkopolska zg 68 692

Wyjeżdżając
obniżam cenę, sprzedaje nowa wille czteromieszkalniowa, amortyzacja, blisko centrum, tramwaj ogród, Kochanowskiego 5 — 1. zg 68 773

7 PIENIADZ

Przystąpię
do solidnego i zdrowego przedsiębiorstwa z 20 tysiącami, ewent. dalsza pierwszorządna gwarancją do 100 tysięcy, Jurgo, Ostrów, Wlkp, Gimnazjalna 2. zg 68 496

Prośba
maturzysty prosi szlachetne osoby o udzielenie pożyczki w sumie 60,— zł celem zapisanie się na Uniwersytet. Procent dobre obłady. Łaskawe spieszne zgłoszenia Kurjer Pozn zg 68 770

Akcje
Banku Cukrownictwa, cztery sześćdziesiąt lat sprzedam...
Poznański nr 3 532

10 000
na pożyczkę na spłacenie hipoteki kamienicy...
Poznański zdg 68 814

2 000 zł
krótkoterminowa pod zastaw szkła...
Poznański zdg 67 832

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkania
8 lub 4 pokojowe słoneczne...
Poznański zdg 68 835

6 pokojowe mieszkanie
z centralnym ogrzewaniem...
Poznański zdg 67 832

3 pokojowe
mieszkanie przy Parku Wilsona...
Poznański zdg 65 800

Mieszkanie
siedmiopokojowe, czteropokojowe...
Poznański zdg 67 904

Pięciopokojowe
mieszkanie, II piętro, 550 zł...
Poznański zdg 68 273

5
pokoi Kochanowskiego 17, gospodarz...
Poznański zdg 68 488

Czteropokojowe
z kuchnią zaraz, Swarzędz...
Poznański zdg 68 493

Mieszkanie
4-pokojowe komfort...
Poznański zdg 68 595

Pięciopokojowe
wolne, Kopernika 4 Nowak...
Poznański zdg 68 663

Pięciopokojowe
słoneczne, remontowane...
Poznański zdg 68 657

Willa
2 pokoje nieumeblowane...
Poznański zdg 68 645

3
mieszkanie, komfort, dzierżawa...
Poznański zdg 68 746

Dwupokojowe
informacja Dziennik, Wierzbicie 3...
Poznański zdg 68 752

3
pokoje kuchnia, łazienka...
Poznański zdg 68 739

Dwupokojowe
wynajmie gospodarz w pobliżu Wilsona...
Poznański zdg 68 687

Dwupokojowe
I piętro 40 dzierżawa...
Poznański zdg 68 266

Trzypokojowe
komfort zaraz, Wierzbicie 15...
Poznański zdg 68 841

4
pokoje przynależnościami...
Poznański zdg 68 840

Mieszkanie
30 — miesięcznie, rok zgóry...
Poznański zdg 3517

4
komfort Zupańskiego...
Poznański zdg 68 790

Pięciopokojowe
wolne zaraz, Jasna 8, m. 2...
Poznański zdg 68 701

9 SZUKA MIESZK.

4 pokoje
z kuchnią i łazienką...
Poznański zdg 66 800

Za
udzielenie mieszkania...
Poznański zdg 67 723

Trzypokojowe
z przynależnościami...
Poznański zdg 68 486

3 — 4
pokoi przynależnościami...
Poznański zdg 68 459

Emeryt
państwowy szuka...
Poznański zdg 68 498

Pokój
kuchnie poszukuje...
Poznański zdg 68 823

Mieszkania
3 pokojowe komfortowo...
Poznański zdg 68 523

Pokoju
kuchnia wprost gospodarza...
Poznański zdg 68 610

Pokój
z kuchnią wprost emeryt...
Poznański zdg 68 676

Krawcowa
poszukuje pokoju...
Poznański zdg 68 689

1 — 2
pokoi z kuchnią wprost...
Poznański zdg 68 633

Puszczykowie
mieszkania 3-4 pokoi...
Poznański portier 591

Pokój
z kuchnią wprost...
Poznański zdg 68 829

Mieszkania
2 pokoje kuchnia...
Poznański zdg 68 528

Jednopokojowe
poszukuje urzędnik wojskowy...
Poznański zdg 68 805

Małżeństwo
bezdzielnemu poszukuje...
Poznański zdg 68 803

Poszukuję
2-3 pokoi z kuchnią...
Poznański zdg 68 785

Próżnego
pokoi od gospodarza...
Poznański zdg 68 707

Właściciele
szukam pokoju...
Poznański zdg 68 780

Pokoju
i kuchni lub dwóch...
Poznański zdg 68 777

11 POKOJE UMEBL.

Matejki
57, m. 8, pokój dwuosobowy...
Poznański zdg 60 127

Pokoje
umeblowane...
Poznański zdg 68 153

Jagielli
18 mieszkanie 1...
Poznański zdg 68 535

Król.
Jadwigi 7 a, 12 fortepian...
Poznański zdg 68 534

Dwuosobowy
utrzymaniem, Przewoźnicza...
Poznański zdg 68 531

Frontowy
słoneczny dwom panom...
Poznański zdg 68 529

Pokój
na dwie lub jedną osobę...
Poznański zdg 68 521

Pokój
utrzymaniem, Poplińskich...
Poznański zdg 68 502

Pokój
Długa 18, m. 3...
Poznański zdg 68 617

Pokój
spokojny u starszej...
Poznański zdg 68 615

Inteligentnym
Marcina 13 — 10...
Poznański zdg 67 663

Niekrepujący
Jaskółcza 10a, mieszk. 10...
Poznański zdg 68 560

Piekary
Sa. I., słoneczny, frontowy...
Poznański zdg 68 596

Studentom
koło zakładów rolniczo-leśnych...
Poznański zdg 68 578

Niekrepujący
Półwiejska 32, m. 2...
Poznański zdg 68 577

Frontowy
Stroma 26, m. 10...
Poznański zdg 68 576

Pokój
niekrepujący, elektryczność...
Poznański zdg 68 572

Jedno
dwuosobowy utrzymaniem...
Poznański zdg 68 600

Śródmieściu
duży dobrze umeblowany...
Poznański zdg 68 561

Małżeństwu
bezdzielnemu lub urzędniczkom...
Poznański zdg 68 558

Centrum
pokój umebl. ładny...
Poznański zdg 68 555

Dwuosobowy
Ratajczaka 14, m. 20...
Poznański zdg 68 553

Pokój
wspólny panu, Ratajczaka...
Poznański zdg 68 547

Dwuosobowy
Stroma 27, m. 5...
Poznański zdg 68 539

Zaraz
dwuosobowy oraz pokojeczek...
Poznański zdg 68 519

Pokoik
panience, piecyk, elektryczność...
Poznański zdg 68 594

Dwuosobowy
duży, solidnym zaraz...
Poznański zdg 68 592

Frontowy
Matejki 38, m. 11...
Poznański zdg 68 530

Niedrogi
sympatyczny, słoneczny...
Poznański zdg 68 531

Skromny
pokoik Wielka 17 II — 12...
Poznański zdg 68 664

Pokój
Śniadeckich 22, m. 1...
Poznański zdg 68 661

Frontowy
elektryczność, Niegolewskich...
Poznański zdg 68 658

Willa
2 pokoje nieumeblowane...
Poznański zdg 68 646

Pokój
jednemu lub dwom...
Poznański zdg 68 644

Blisko
Zamku dwom, Skłodowa...
Poznański zdg 68 643

Inteligentnym
Marcin 13, 10...
Poznański zdg 68 639

Dwuosobowy
Marcin 39, 5...
Poznański zdg 68 637

Próżny
wynajmie 1, 10, Gen. Kosińskiego...
Poznański zdg 68 629

Ładny
czysty, centralne ogrzewanie...
Poznański zdg 68 626

Niekrepujący
telefon, Stolarska 2, m. 6...
Poznański zdg 68 624

Umeblowany
pokój Małtejskiego...
Poznański zdg 68 769

Pokój
inteligentnym...
Poznański zdg 68 762

Młyńska
12a, m. 10...
Poznański zdg 68 766

Pokój
zaraz, Ratajczaka...
Poznański zdg 68 747

Pokój frontowy
dwuosobowy z doskonałym...
Poznański zdg 68 748

Słoneczny
czyste Dniałyńskich...
Poznański zdg 68 755

Gołębia
4 — 4...
Poznański rg 3525

Centrum
uczającym...
Poznański zdg 68 716

Słowackiego
39 — 10...
Poznański zdg 68 722

Śniadeckich
23 — dwuosobowy...
Poznański zdg 68 738

Niekrepujący
dwuosobowy...
Poznański zdg 68 826

Dwuosobowy
Patrona Jackowskiego...
Poznański zdg 68 825

Duży
piękny pokój balkonem...
Poznański zdg 68 822

Łąkowa
4a, II, prawo, panom...
Poznański zdg 68 819

Czysty
słoneczny, pianino...
Poznański zdg 68 818

Studentowi (ce)
pharmat wynajmie...
Poznański zdg 68 600

Elegancki
niekrepujący z telefonem...
Poznański zdg 68 797

Wielka
9, mieszkanie 9 zaraz...
Poznański zdg 68 703

Pokój
do wynajęcia dla...
Poznański zdg 68 784

Utrzymaniem
tamto, Marcina...
Poznański zdg 68 703

Dwuosobowy
Skarbowska 4, mieszk. 14...
Poznański zdg 68 704

12 SZUKA POKOJU

Poszukiwany
samo, centrum...
Poznański zdg 1478

Niekrepującego
możliwie wejściem...
Poznański zdg 68 559

Centrum
czystego, skromnego...
Poznański zdg 68 503

Pokoju
frontowego...
Poznański zdg 68 559

Urzędniczką
poszukuje niekrepującego...
Poznański zdg 68 541

Wdowa
inteligentna...
Poznański zdg 68 505

Pokoju
umeblowanego...
Poznański zdg 68 675

Taniego
pokoiu bez pościeli...
Poznański zdg 68 640

Pokoju
solidnego...
Poznański zdg 68 636

Poszukuję
pokoiu z utrzymaniem...
Poznański zdg 68 767

Francuzka
poszukuje pokoiu...
Poznański zdg 68 758

Próżnego
frontowego...
Poznański zdg 68 718

Poszukuję
pokoiu na...
Poznański zdg 68 699

Poszukuję
1-2 pokoi...
Poznański zdg 68 795

100 — 200
zapłać za pokój...
Poznański zdg 68 773

13 LOKALE

Lokal
2 okna...
Poznański zdg 67 760

Skład
bazyl kompletne...
Poznański zdg 68 764

Ubiakcje
fabryczne...
Poznański zdg 68 761

Ubiakcje
warsztatowe...
Poznański zdg 68 824

14 DZIERŻAWY

Dzierżawa
200 mórg...
Poznański zdg 68 654

16 OSOBISTE

Ostrzegam
niebieszem...
Poznański zdg 68 680

21 ZGUBY

Torebke
zrabiono...
Poznański zdg 68 557

Polowczyk
maści szary-brun...
Poznański zdg 67 349

22 ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa...
Poznański zdg 41 067/78

Bilansista
poszukuje posady...
Poznański zdg 68 178

Dla dziewcząt i chłopców
wszelka bielizna...
Poznański zdg 5 723-33-29

Futra
najnowsze...
Poznański zdg 1240

Hemoroidy
Ozopki...
Poznański zdg 4514

Futra
przerabiam...
Poznański zdg 68 609

Masażysta
wykonuje...
Poznański zdg 68 067

Baczność
odsprzedawcy i agencji...
Poznański zdg 68 723

Żaluzje
nowe okucia...
Poznański rg 3522

23 OZENKI

Kawaler
lat 32...
Poznański zdg 68 490

Wdowa
lat 35...
Poznański zdg 68 485

Urządniczka
dozna pania...
Poznański zdg 68 512

Właściciel
składu...
Poznański zdg 68 530

Starsza
dziewczyna...
Poznański zdg 68 475

Nauczycielka
młoda...
Poznański zdg 68 527

Szofer
pomocnik...
Poznański zdg 68 526

Ślusarz
z sofer z...
Poznański zdg 68 458

R. de Brugiére
lektor Uniwersytetu...
Poznański zdg 67 191

Angielskiego
francuskiego...
Poznański zdg 66 753

Student
długoletni...
Poznański zdg 68 455

Absolwentka
matematyki...
Poznański zdg 68 760

25 MUZYKA

Fortepian Bechsteina
kupi...
Poznański zdg 66 773

Fortepian
wiedeński...
Poznański ng 5516

26 ROZRYWKA

Kino Corso
Szafański...
Poznański zdg 68 580

Kino Wilsona, Łazarz
Wstrzasający...
Poznański zdg 68 478

Kino „Orzeł“
„Zagadkowy zamach“...
Poznański zdg 68 604

Dźwiękowe Kino Roxy
„Raj podłotków“...
Poznański zdg 68 678

Mły
pobył...
Poznański zdg 68 630

Kino „Sfinks“
wyświetla...
Poznański zdg 68 714

Kino Renaissance
od dziś...
Poznański Pz 4 629-39-2

Kino Promień
św. Marcin...
Poznański zdg 68 786

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia...
Poznański

Maszynistka - biuralistka
poszukuje...
Poznański zdg 67 631

Ekspedjentka
ręczniczką...
Poznański zdg 67 784

Panienska
inteligentna...
Poznański ng 5546

Dziewczyna
znająca...
Poznański zdg 67 575

Dla
syna...
Poznański zdg 68 479

Dziewczyna
poszukuje...
Poznański zdg 68 481

Emeryt
urzędnik...
Poznański zdg 68 488

Syn
urzędnik...
Poznański zdg 68 485

Poszukuje
posady...
Poznański zdg 68 487

Stenotypistka
z kilkulena...
Poznański zdg 68 530

Starsza
dziewczyna...
Poznański zdg 68 475

Nauczycielka
młoda...
Poznański zdg 68 527

Szofer
pomocnik...
Poznański zdg 68 526

Samotny
skrajnie niedzy, prosi za małe mieszkanie, trójosobowe, portierstwo, administrację, wszelkie naprawy domu, przyjęcie ewentualnie każde zalecenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 525

Chemik
dyplomowany profesor szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 67 484

Gospodyni
dlugoletnia praktyka, dobrymi świadectwami szuka posady od 1. 10. b.n. najchętniej na maśb. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 745

Posadę
dobrem gotowaniem przyjmę - lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 612

Kuchmistrz
poszukuje posady okolicą oboj. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 68 597

Polecam
pracowitego człowieka, lat 40, narobka do koni, zna dój krów. Wynagrodzenie skromne. Wolny zaraz. Zgłoszenie: Jarosz, Chyby, v. Swadzim. (Pozn.) zdg 68 731/2

Kucharka
przyjme posadę do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 611

Posługi
szukam raz tygodniu, polecenie dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 602

Gospodyni
lat 38, wiejska, znająca dobra kuchnie, zaprawa owoców, hodowla drobiu szuka posady od 1. 10 lub później we dworzec lub u samotnej osoby. Stefania Łucz-kowska, św. Marcin 33, m. 4, Poznań. zdg 68 638

TEATRY

Poznań, poniedziałek, 25. 9.
TEATR POLSKI: — Dziś „Milcząca siła”. Występ St. Wysokiej.

TEATR NOWY: — Dziś: „Niech żyje sport”.
Wtorek, 26. 9.: „Niech żyje sport”.
Środa, 27. 9.: „Niech żyje sport”.

Bydgoszcz, poniedziałek, 25. 9.
TEATR MIEJSKI: — Dziś: „Baron Kimmel”.

Wtorek, 26. 9.: „Ciotka Karola”.
Środa, 27. 9.: „Baron Kimmel”.
Czwartek, 28. 9.: „Baron Kimmel”.
W piątek i sobotę przedstawienia zawieszono.
Niedziela i październik — premiera „Zabiję ja” z Niewiarowiczem w roli głównej.

KINA

Poznań, poniedziałek, 25. 9.
APOLLO: „Kurtzana”.
CORSO: „Ostatnia noc skazanka”.
COLOSSEUM: „Nocne sądy”.
METROPOLIS: „Donovan”.
ORZEL: „Zagadkowy Zamach i Marynarz”.
ODEON: „Bezbożne Dziewczę”.
PROMIEN: „Kult ciała”.
RENAISSANCE: „Eskadra Śmierci”.
ROXY: „Raj Podlotków”.
SFINKS: „Ronny - Käthe de Nagy”.
SŁONCE: „Dzieje grzechu”.
TECZA-Lazarz: „Każdemu wolno kochać”.
TECZA-Wilda: „Cham”.
WILSONA: „Biała truczina”.

Bydgoszcz, poniedziałek, 25. 9.
ADRIA: „Pożegnanie z bronią”.
APOLLO: „Wampiry wyscigów” i „Rajski ptak”.
BALTYSK: „W krzyżowym ogniu” z Tonem Mixem.
KRISTAL: o godz. 5, 7 i 9: polski film „Pod Twoją obronę” i najnowszy tygodnik Foxa.
MARYSIENKA: „Miłość zloczyńcy” i „Nenita, kwiat Hawanny”.
LEWJA: film polski „Biała truczina”.
SŁONCE: „Verdun”. „Noc w Japonii”. „Podróż poslubna”.

Sierota
lat 20, przyjmie posadę do dziec lub wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 613

Krawcowa
samodzielną zaufaną poszukuje posady, może wyjechać. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 750

Dziewczyna
poszukuje posady bez spania. — Oferty Kurjer Poznański zdg 68 571

Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 563

Wychowawczyni
z długoletnią praktyką bardzo obowiązkowa, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 554

Dziewczyna
uczciwa, skromna, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 546

Który właściciel dóbr
znający walcą z kryzysem, nadzyciami służby i t. p. pragnie pozyskać wyrczyciela wszechstronnie rutynowanego leśnika-rolnika i myśliwego, hodowcę, energicznego Polaka, żonatego, zapewniającego spokój i dochodowość z majątku na skromnych warunkach od zaraz? Referencje pierwszorzędne. Łaskawe oferty pod W. Zaborski, Poznań, Dolina 1, m. 2. Uczciwe pośrednictwo wynagrodze. zdg 68 520

Szofer
trzeźwy, sumienny z gwarancją 1000 zł przyjmie posadę prywatną za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 516

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 515

Starsza
dziewczyna szuka posady do wszystkiego skromnym domu od zaraz lub 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 513

Krawcowa
szyje poza domem 2 zł dziennie. Madurajska, Focha 93, m. 4. zdg 68 511

Młoda
książkowna - kasjerka pisząca biegle na maszynie, poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 508

Poszukuje
posady do wszystkiego także do restauracji lub cukierni. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 507

Sierota
uczciwa, porządna szuka posady od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 554

Absolwent
W. S. H. posiadający 10 mies. praktyki (7 w charakterze buchaltera - korespondenta), 2 lata pracy społecznej, oraz pierwszorzędne referencje, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 583

Dziewczyna
wiejska, poszukuje posady do wszelkiej pracy z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 673

Gospośnia
samodzielną szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 68 672

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem — szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 670

Dziewczyna
młodsza z prowincji poszukuje posady i do dziecka i do lekkich prac domowych zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 671

Dziewczyna
gotowanie szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 667

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem poszukuje posady do pierwszego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 662

Dziewczyna
lubiaca dzieci, przyjmie posadę do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 660

Dziewczyna
w starszym wieku, uczciwa, pracowita z dobrimi świadectwami poszukuje posady do starszego lub bezdzietnego małżeństwa od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 651

Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 765

Dziewczyna
bardzo dobrimi poleceniami i świadectwami szuka posady w lokalu z obsługa gości od 1 lub 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 749

Pracznia
poszukuje prania. Półwiejska 35, m. 6. zdg 68 754

Służąca
do wszystkiego lub posługi poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 755

Panna
inteligentna lat 27, kochaćba dzieci, zna szycie poszukuje pracy, miejscowość obojeta. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 759

Pomocnik leśny
z 3-letnią praktyką i kursem hodowli bażantów, po ukończeniu służby wojskowej poszukuje posady. Miejscowość obojeta. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 736

Kucharka - gospodyni
znająca wykwinne i skromne gotowanie zajmie się wszelką pracą domową z dobrimi świadectwami poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 736

Książkowna
maszynistka szuka posady, miesięcznym wynagrodzeniem 60. — Oferty Kurjer Poznański zdg 68 737

Służąca
z dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy domowej poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 740

Dziewczyna
z dobrem szyciem za wyuczenie kroju przyjmie posadę lub do wszystkich prac Oferty Kurjer Poznański zdg 68 788

Praktykant gospodarczy
Szkoła Rolnicza, dwa lata praktyki, dobre świadectwa, zmieni posadę pisarza, młod. urzędnika. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 728

Brylant
wspaniały, ca. 8 karatów,
Butony
ca. 11 kar.,
okazyjnie tanio
Szulc, pl. Wolności 5
Pz 4 603-38.90

Inteligentna
osoba w średnim wieku, muzykalna, znająca język niemiecki, prowadzenie kuchni przyjmie posadę zarządczyni domu, wychowawczyni do towarzysza lub podobną zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 727

Pracznia
czysto pierze 3 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 719

Dziewczyna
gotowania, pieczenia, zna wszelkie posady. Uczciwa, kura ka prace domowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 698

Młodszy
pomocnik malarski poszukuje posady celem uzupełnienia dwuletniej praktyki Oferty Kurjer Poznański zdg 68 711

Aptekarska
siła pomocnicza 12 lat praktyki poszukuje posady. Warunki skromne Oferty Kurjer Poznański zdg 68 712

Starsza
dziewczyna szuka posady do wszelkiej pracy domowej, najchętniej na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 694

250 kaucji
handlowiec kupiecki poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 691

Ekspedjentka
branży piekarsko-cukierniczej, dzielna uczciwa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 690

Dziewczyna
starsza z dobrimi świadectwami gotowaniem pieczeniem i zaprawą szuka zajęcia od 1. 10. lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 689

Panienska
z dobrej rodziny przyjmie u lepszego państwa posadę do dziec. Zgłoszenia od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 834

Inteligentna
panienka poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem, w księgarni, trafice lub magazynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 821

Panienska
wykształceniem handlowym — znajomością pisaną na maszynie, praktyka poszukuje posady kasjerki, złoży kaucję. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 820

Kucharka
szuka posady do wszystkiego, z dobrem poleceniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 816

Dziewczyna
dobremi poleceniami i papierami poszukuje posady u dobrych państwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 804

400 zł
kaucji bankowej złoży inteligentna męczyzna przy uzyskaniu posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 794

Służąca
prowincji, samodzielnie bardzo dobrem gotowaniem, własna posciela, dlugoletnimi dobrimi świadectwami poszukuje posady lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 742

Gospośnia
szuka posady do wszelkich prac domowych u osób samotnych — świadectwa dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 783

Kawaler
władający płynnie językiem francuskim, angielskim, niemieckim szuka posady jako tłumacz lub portier hotelowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 782

Dziewczyna
uczciwa, chętna poszukuje posady 1 lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 643

Aptekarska
siła pomocnicza z kilkuletnią praktyką w aptekach poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 813

Szukam
posługi od 1-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 708

Ekspedjentka
poszukuje posady do składki piekarskiego wynagrodzenie, skromna kaucja. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 709

Panna
z prowincji, znająca szycie, cerowanie bielizny, gotowanie, pranie i prasowanie szuka 1. 10. lub 15. 10. posady, jako panna do dziec, lub gospodyni do starszego państwa, albo samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 776

Służąca
gotowaniem samodzielną szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 774

Młoda
dziewczyna poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 67 894

Dziewczyna
uczciwa, pracowita poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 67 898

Wychowawczyni
młoda, inteligentna z rodziny u-rzędniczej, kilkuletnią praktyką bezwzględnie uczciwa, pracowita domotorka, bardzo dobre świadectwa, polecenia poszukuje posady do młodszych dziec, najchętniej wieś zaraz wymagania dwadzieścia miesiecznie. Zgłoszenia Ostrów Poznański, Kościuszki 6, m. 3, Ziuta M. dz 1523

Samodzielną
kucharką z praniem gotowaniem zaprawa kocha dziec poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 67 800

2
pomocników gastronomicznych z kaucją poszukują posady ewent. na prowincji Oferty Kurjer Poznański zdg 67 809

Panna
sierota poszukuje jakiegokolwiek posady Miejscowość obojeta. — Oferty Kurjer Poznański zdg 67 749

Kucharka
uczciwa z dobrimi świadectwami dobra polecona szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 67 794

Inteligentna
panienka, dobrego domu poszukuje jakiegokolwiek posady najchętniej w tryznanem. Adres wskaże Kurjer Poznański, zdg 67 988

Inteligentna
lat 22, znaj. niemiecki, francuski, pisanie na maszynie, prace biurowe poszukuje odpow. posady lub do prowadzenia sklepu. Może złożyć kaucję. Oferty Kurjer Poznański zdg 67 977

Panienska
kochająca dziec, znająca szycie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 232.

Ekspedjentka
poszukuje posady branża obojeta. — Oferty Kurjer Poznański zdg 68 105

Dyplomowana
wychowawczyni szuka odpowiedniego zajęcia w inteligentnym domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 66 393

W aptece
obejme stała posadę lub zastępstwo. Zdzisław Fischbach, Września, ul. 3 Maja 3. zdg 66 512

Magistra
farmacji z roczną praktyką poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 67 050

Maszynistka
książkowna szuka zaraz posady za skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 67 072

Panienska
z matura gimn przyjmie posadę bonny naw si lub prowincji Oferty Kurjer Poznański zdg 67 770

Pokojowa
czysta i sumienna poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 67 875

28 WOLNE MIEJSCA
Ekspedjentka
rzeźniczka dzielna potrzebna Ni-klasiewicz Wroniecka 11. zdg 68 411

Bona - freblanka
potrzebna do dwójca dziec 5 i 3 lata. Zgłoszenia z warunkami, świadectwami i fotografią do Kurjera Poznańskiego pod zdg 67 986

Pomocnik
handlowy z branży delikatesów dzielny ekspedjent i dekorator obeznan pisanem plakatów od 1. 11. br. potrzebny. Zgłoszenia z odpisem świadectw, wymaganiem wynagrodzeniem skierować Dom delikatesów T. Zgajński, Leszno, Rynek 32, tel. 59. ng 5555

Uczennica
z porządnej rodziny z dobrem świadectwem szkolnym, potrzebna do składu towarów krótkich i galanterji. Zgłoszenia z życiorysem i odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 68 492

Podróżującego
posiadającego samochód lub motocykl z przycepką poszukuje. Dobra egzystencja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 536

Nauczycielka
dyplomowana praktyka dobrimi referencjami potrzebna na wieś przgot. do II kl. gimn. Muzyka pożądana. Odpisy świadectw podaniem warunków uprasza do Kurjera Poznańskiego zdg 68 533

Każdemu
dajemy zajęcie Agentów domo-kraźnych z gotówką od 30 zł poszukujemy. Najnowszy system zarabkowania Oferty Kurjer Poznański zdg 68 532

Pokoik
i kuchnie za posługę uczciwej, poleconej, Adres Kurjer Poznański zdg 68 499

Polowego
kawalera z własną dubeltówką poszukuje się na majątek. Zgłoszenia z odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 68 500

Starsza
skromna osoba z gotowaniem, która zajęła się chorými i gospodarstwem domowym potrzebna na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 68 504

3
pokoje kuchnia wskaże Ratajczak, Matejki 39. zdg 68 620

Panienska
do haftów wojskowych zaraz. — Półwiejska 31, parter, lewo. zdg 68 720

Dziewczyna
do wszystkiego, starszej, z gotowaniem, uczciwej, poszukuje się na osobny folwark. Odpisy świadectw, podanie wieku, wymagań Kurjer Poznański, zdg 68 706

Szewski
dzienny pomocnik na reparacje, na prowincji potrzebny. Zgłoszenia św. Wojciech 25, cholew-karnia zdg 68 697

Marszantka
potrzebna. Kapelusze damskie. Wodna 23. zdg 68 605

Dwóch
młodych kelnerów, którzy mają praktykę cukierniczą potrzebni od zaraz. Zgłoszenia obojete wraz z świadectwami 26 września od godz 15—16 u portjera Hotelu Brytanja. zdg 68 599

Panienska do cukierni
jako ekspedjentka i zarazem do obsługi gości z dłuższą praktyką władająca językiem niemieckim z dobrem wynagrodzeniem potrzebna zaraz. Osobiście przedstawić wraz świadectwami dnia 26 września od godz. 11—13 u portjera Hotelu Brytanja. zdg 68 598

Uczennica
fryzjerska utrzymaniem lub bez potrzebna Wierzbice 27. zdg 68 607/8

Humor

Przyjaciółki.

— Czy nie znajdujesz Marychno, że w tym kapeluszu wyglądam o 10 lat młodziej?
— A ile ty wogóle lat sobie liczysz?
— Dwadzieścia osiem, — brzmi odpowiedź.
— W kapeluszu, czy bez?

Przedpłata

na miesiąc październik 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. / W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wiekscwiatecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedziele, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznymi 200 gr, od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do godz. 11, większe dluzej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.